

1 תקנות הנכים (מבחנים לקביעת דרגות-נכות), התש"ל-1969

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 10(ב) ו-48 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב], אני מתקין תקנות אלה:

1. הגדרות

[תיקונים: התשמ"ג, התשנ"ה, התשנ"ח, התשס"א (מס' 2)]

בתקנות אלה -

"פגימה" - מחלה או ליקוי גופני או שכלי שנפגע בו אדם;
"פגימה מוסבת" - פגימה הנובעת מחבלה או מחלה שאירעו בזמן השירות עקב השירות;
"פגימה מוחמרת" - פגימה הנובעת מהחמרת מחלה כשאותה החמרה אירעה בזמן השירות עקב השירות;
"פגימה מוכרת" - פגימה מוסבת או פגימה מוחמרת;
"מבחן" - מצב מסוים של פגימה שנקבעו לו אחוזי-נכות בין בתקנות אלה ובין בתוספת;
"כושר שלם" - כושר גופני ושכלי שלם של אדם שאין לו פגימה;
"כושר לקוי" - יתרת אחוזי הכושר השלם לאחר שהופחתה ממנו דרגת הנכות;
"מבחן החל על הנכה" - מבחן החל על הנכה בזמן קביעת דרגת-נכות;
"מבחן החל על הנכה בתאריך מסויים או בתקופה מסויימת" - מבחן החל על הנכה בתאריך מסויים או בתקופה מסויימת, בהתאם לחומר הקיים בזמן קביעת דרגת-נכות;

2. דרגת נכות

דרגת-נכות של נכה שנפגם פגימה מוכרת אחת היא אחוזי הנכות שנקבעו למבחן החל על אותו נכה.

3. דרגות נכות מורכבת

(א) דרגת נכות של נכה שנפגם מספר פגימות מוכרות היא הסכום של אחוזי הנכות שנקבעו למבחנים החלים על אותו נכה, שיחושבו באופן ובסדר המפורטים להלן:

(1) בעד המבחן שנקבעו לו אחוזי הנכות הגבוהים ביותר - אחוזי הנכות שנקבעו כאמור;

(2) בעד המבחן שנקבעו לו אחוזי הנכות השניים במעלה - מספר אחוזים מן הכושר הלקוי כמספר אחוזי הנכות שנקבעו לאותו המבחן;

(3) בעד המבחן שנקבעו לו אחוזי הנכות השלישיים במעלה - מספר אחוזים מן הכושר הלקוי האחרון כמספר אחוזי הנכות שנקבעו לאותו המבחן, וכן הלאה.

(ב) דרגת-נכות של פגימה מורכבת זוגית תיקבע בהתאם להגבלה בתפקידי הגוף הנובעת מהפגימה הזוגית, אם לא נקבע לפגימה זו מבחן מיוחד; דרגת הנכות האמורה לא תעלה על דרגה המהווה צירוף של דרגות-נכות שייקבעו לפגימה הימנית ולפגימה השמאלית אילו אותן פגימות היו פגימות בודדות לפי תקנה 2, ובלבד שבשום אופן אין לקבוע לפגימה מורכבת זוגית דרגת-נכות העולה על 100%.

(ג) נפגם נכה מספר פגימות מוכרות וביניהן גם פגימה מורכבת זוגית, יראו לענין תקנת-משנה (א) את דרגת הנכות שנקבעה לפגימה המורכבת הזוגית לפי תקנת משנה (ב) כדרגת-נכות שנקבעה לפגימה בודדת.

(תיקון התשמ"ט)

דרגת הנכות הקבועה לצד כל פגימה גופנית כוללת גם את התגובה הנפשית הנובעת ממנה; אולם הועדה הרפואית רשאית לקבוע דרגת נכות נוספת עבור התגובה הנפשית, כמפורט בסעיף 34 לתוספת, אם מצאה כי התגובה הנפשית חורגת בעוצמתה מזו ההולמת את אותה פגימה.

5.

(בוטלה).

6. חישוב אחוזי נכות

(תיקון התשמ"ג)

אחוזי הנכות בעד מספר פגימות מוסבות או מוחמרות יחושבו לפי תקנה 2 או 3, לפי הענין.

7. דרגת נכות לפגימה מוחמרת המהווה פגימה מורכבת זוגית

אם צירוף של מספר פגימות הכולל פגימה מוחמרת גרם להתהוות פגימה מורכבת זוגית, מותר לקבוע את דרגת הנכות כאילו הפגימה המוחמרת היא פגימה מוסבת.

מקרים מיוחדים של חישוב נכות הנובעת מפגימה מוחמרת

8.

(א) בתקנה זו -

"שלב מוסב" - שלב בהתפתחות פגימה הנובע מהחמרת המחלה שאירעה לנכה בזמן שירותו עקב שירותו;
 "שלב בלתי-מוסב" - שלב בהתפתחות הפגימה שאינו נובע מהחמרת המחלה שאירעה לנכה בזמן שירותו עקב שירותו אלא ממהלכה הטבעי של המחלה ואשר היה בא גם לולא ההחמרה האמורה;
 "היפגמות" - החלקים בגופו של הנכה והפעולות הגופניות או השכליות שלו שנפגמו על ידי הפגימות;
 "חלק מוסב בהיפגמות" - אותו חלק בהיפגמות שנגרם על ידי פגימה מוכרת;
 "חלק בלתי-מוסב בהיפגמות" - אותו חלק בהיפגמות שלא נגרם על ידי פגימה מוכרת;
 "היפגמות מוסבת באופן חלקי" - היפגמות שיש בה חלק מוסב וחלק בלתי-מוסב.

(ב) היו השלבים או החלקים בהיפגמות מוסבת באופן חלקי של נכות הנובעת מפגימה מוחמרת, קשורים, תוך תקופה מסויימת, אלה באלה, בצורה שאין להבדיל באופן מתקבל על הדעת בין שלבים או חלקים מוסבים לבין שלבים או חלקים בלתי-מוסבים, מותר לקבוע לגבי הנכות האמורה דרגת-נכות השווה לחלק מסויים שייקבע מתוך אחוזי הנכות, שיפסקו מזמן לזמן תוך אותה התקופה, לגבי אותו נכה, כאילו הפגימה שממנה נובעת הנכות היתה פגימה מוסבת בלבד.

9. דין פגימה הנובעת באופן בלתי אמצעי מפגימה מוכרת

(תיקון התשנ"ח)

(א) היתה פגימה מסויימת שהנכה נפגם בה, נובעת באופן בלתי-אמצעי מפגימה מוכרת שנפגם בה אותו נכה, רואים אותה פגימה כפגימה מוכרת, אף אם איננה נובעת באופן בלתי-אמצעי מחבלה, מחלה או החמרת מחלה שאירעו בזמן השירות עקב השירות.

(ב) לצורך דיון בבקשתו של נכה לפי תקנת משנה (א), רשאי יושב ראש ועדה רפואית לדרוש מנכה אישור רפואי מתאים.
 (ג) הועדה הרפואית רשאית לקבוע שהקשר הסיבתי בין הפגימה החדשה לפגימה המקורית שונה מן הקשר הסיבתי בין

10. הוראות מיוחדות

(תיקונים: התש"ן, התש"ס)

(א) בקביעת דרגה של נכה שנפגם פגימה מוכרת -

- (1) בקשיון או בהגבלת תנועות של פרק גדול אחד - לא יתחשבו בנזק שנגרם לשרירים הפועלים על אותו פרק;
- (2) בשיתוק עצב גדול אחד - לא יתחשבו בשיתוק סעיפי אותו עצב או בנזק שנגרם לשרירים המעוצבים על ידו.

(ב) נפגם נכה פגימה מוכרת בכמה קבוצות-שרירים הפועלים על קטע אחד, ואחת הפגימות המוכרות שנקבעו לה אחוזי הנכות הגבוהים ביותר בהשוואה ליתר הפגימות האמורות היתה לה צורה שפורשה -

- (1) כצורה קלה - תיקבע דרגת-נכותו במספר אחוזי הנכות שנקבעו למבחן שבו הפגימה האמורה הוגדרה כצורה בינונית;
- (2) כצורה בינונית - תיקבע דרגת-נכותו במספר אחוזי הנכות שנקבעו למבחן שבו הפגימה האמורה הוגדרה כצורה ניכרת;
- (3) כצורה ניכרת - תיקבע דרגת-נכותו במספר אחוזי הנכות שנקבעו למבחן שבו הפגימה האמורה הוגדרה כצורה קשה;
- (4) כצורה קשה - תיקבע דרגת-נכותו במספר אחוזי הנכות שנקבעו לאותה פגימה.
- (ג) דרגת-נכות של נכה שנפגם -

- (1) בכמה פגימות מוכרות בפרק אחד - לא תעלה על אחוזי הנכות שנקבעו לקשיון של אותו פרק;
- (2) בכמה פגימות מוכרות בגפה אחת - לא תעלה על אחוזי הנכות שנקבעו לקיטוע החלק הפגום של אותה גפה, פרט אם נקבעו לאחת מהפגימות האמורות אחוזי-נכות העולים על האחוזים שנקבעו לאותו קיטוע;
- (3) בכמה פגימות מוכרות בעין אחת - לא תעלה על האחוזים שנקבעו לעיוורון של אותה עין.
- (ד) דרגת-נכות של נכה שנפגם כמה פגימות מוכרות בזרוע הימנית, תחושב לפי תקנה 3, ובלבד שאחוזי הנכות של אותן פגימות, פרט לפגימה שנקבעו לה אחוזי הנכות הגבוהים ביותר, ייחשבו כאילו היו הפגימות בזרוע השמאלית.
- (ה) בקביעת דרגה של נכה שנפגם פגימה -

(1) לפי פרט 7(1) לתוספת, לא יתחשבו בנזק הנובע משינויים בקרום החזה שהתהוו כתוצאה משחפת פעילה;

(2) לפי פרט 7(3) לתוספת, לא יתחשבו בנזק הנובע מפגימה לפי פרט 34 לתוספת, וכן להיפך.

(ו) דרגת נכות לענין תקנות אלה תיקבע לפי מצבו של הנכה כשהוא משתמש בתרופות, עזרים ואמצעים אחרים בהתאם להוראות הרפואיות, זולת אם נאמר בתקנות אלה במפורש אחרת.

(ז) לאחר השתלת אברים פנימיים חיים או תחליפיים מלאכותיים, תיקבע דרגת נכות כמפורט להלן:

- (1) שלב ראשון לאחר ההשתלה - דרגת נכות זמנית מרבית לפי ליקוי-קודי של האבר או האברים; דרגה זאת, בהתאם לאבחנה וסוג הניתוח, תיקבע לתקופה של שלושה חודשים עד שנתיים ותוארך כל עוד קיימים סימני דחייה;
- (2) שלב שני - בהעדר סימני דחייה, ואולם קיים צורך בטיפול מונע דחייה, תיקבע דרגת נכות הגבוהה בדרגה אחת מן הקבוע לליקוי התפקודי של האבר או האברים;
- (3) שלב שלישי - בהעדר צורך בטיפול מונע דחייה, תיקבע דרגת נכות צמיתה לפי הקבוע לליקוי התפקודי

11. התאמת מבחנים

(תיקונים: התשל"ב, התשע"ג)

(א) נפגם נכה בפגימה מוכרת שהינה פגימה שאינה נקובה בתוספת, וכתוצאה ממנה לקה כושר-פעולתו בין גופנית ובין שכלית במידה מסויימת, ויש בתוספת פגימה שממנה נובע אך ורק ליקוי בכושר אותה פעולה באותה מידה או במידה קרובה לה, תיקבע לגבי אותו נכה בשביל אותה פגימה דרגת-נכות כדרגת-נכות שנקבעה בתוספת לגבי אותה פגימה.

(ב) נפגם נכה בפגימה מוכרת וכתוצאה ממנה לקה כושר-פעולתו, בין גופנית ובין שכלית, במידה מסויימת ואין למצוא בתוספת מבחן נקוב שיחול על הנכה הואיל ולא פורש מבחן מיוחד לאותה פגימה, אולם יש בתוספת מבחן לפגימה אחרת שממנה נובע ליקוי בכושר אותה פעולה באותה מידה או במידה קרובה לה, תיקבע לגבי אותו נכה בשביל אותה פגימה דרגת-נכות כדרגת-נכות שנקבעה בתוספת לגבי אותו מבחן.

(ג) נפגם נכה בפגימה מוכרת ואין למצוא בתוספת מבחן שיחול על הנכה הואיל ולא פורש מבחן מיוחד לאותה פגימה, וכן אין להתאים לגבי אותו נכה מבחן כאמור בתקנת-משנה (ב), אולם המצב של הפגימה החל על הנכה הוא בין שני מצבים שתוארו במבחנים שפורשו בתוספת לגבי אותה פגימה שבהם נקבעו דרגות-נכות שונות, תקבע הוועדה הרפואית דרגת נכות באחוזים בין שני המצבים כאמור.

(ד) נפגם נכה בפגימה מוכרת ואין למצוא בתוספת מבחן שיחול על הנכה הואיל ולא פורש מבחן מיוחד לאותה פגימה, וכן אין להתאים לגבי אותו נכה מבחן כאמור בתקנת-משנה (ב), אולם המצב של הפגימה החל על הנכה הוא פחות חמור ממצב שפורש בתוספת כמבחן מיוחד אשר לגביו נקבע לדרגת הנכות הקטנה ביותר בהשוואה לדרגת הנכות שנקבעו לכל יתר המבחנים שפורשו בתוספת לגבי אותה פגימה, תיקבע לגבי אותו נכה בשביל אותה פגימה דרגת-נכות של 0%.

(ה) נפגם נכה בפגימה מוכרת שהיא פגימה שאינה נקובה בתוספת, ואין להתאים לה מבחן כאמור בתקנות-משנה (א) עד (ד), תיקבע לגבי אותו נכה בשביל אותה פגימה דרגת נכות של 0%, אולם מותר לקבוע לפגימה האמורה דרגת-נכות אחרת למעט אם היא פגימה כמפורט בתוספת שנקבע לצידה שאינה נכות.

12. קביעת דרגת נכות

(תיקון התשמ"ג)

(א) נקבעה לנכה דרגת נכות, תיקבע הוועדה הרפואית -

- (1) את תאריך תחילתה של דרגת הנכות;
- (2) אם דרגת הנכות קבועה או זמנית;
- (3) אם דרגת הנכות שנקבעה היא זמנית - מועד לבדיקת הנכה לשם קביעת דרגת נכותו מחדש.

(ב) הוועדה רשאית לקבוע לנכה דרגות נכות שונות לגבי התקופה שלמן תחילת הנכות עד ליום שבו קבעה הוועדה את דרגת הנכות.

13. ביטול

תקנות הנכים (מבחנים לקביעת דרגות-נכות), התשי"א-1951 - בטלות (להלן התקנות הפוקעות).

14. הוראות מעבר

נתגלה בבדיקה חדשה לפי סעיף 37 לחוק כי לא חל שינוי במצב פגימתו של הנכה הנבדק, וכי לפגימתו נקבעה בתוספת דרגת-נכות המראה אחוזי-נכות פחותים מאלה שנקבעו לפי התקנות הפוקעות, רשאית הוועדה הרפואית לקבוע לו דרגת-נכות כפי שהיתה לו בזמן הבדיקה הרפואית האחרונה.

לתקנות אלה ייקרא "תקנות הנכים (מבחנים לקביעת דרגות-נכות)", התש"ל-1969".

תוספת

תוספת

(תקנות 4, 10(ה) ו-11)

התוכן:

סעיפים

1-21	מחלות פנימיות, פציעות ומצב לאחר ניתוחים באברים הפנימיים	פרק ראשון:
22-28	המערכת האורו-גניטלית	פרק שני:
29-32	תסמונות נירולוגיות והפרעות פרכוסיות	פרק שלישי:
33-34	הפרעות פסיכוטיות ופסיכונירוטיות	פרק רביעי:
35-51	מחלות ופגימות במערכת הלוקומוטורית	פרק חמישי:
52-68	ליקויי-ראיה, פציעות ומחלות-עיניים	פרק ששי:
69-72	מחלות אף, פה, אוזן וגרון	פרק שביעי:
73-74	לסתות ושיניים	פרק שמיני:
75-90	צלקות, מחלות ופגימות בעור	פרק תשיעי:

פרק ראשון

מחלות פנימיות, פציעות ומצב לאחר ניתוחים באברים הפנימיים

בלוטות

הלימפה

1.

1. (1) שחפת של בלוטות הלימפה

i א. . שחפת הבלוטות שפעילותה פסקה לחלוטין, נשארו רק צלקות - 1%

ii . נשארו צלקות נרחבות או מכערות, בהתאם לאחוזי הנכות שנקבעו לגבי צלקות.

ב. שחפת הבלוטות אחרי עבור התקופה החריפה, כשקיימים סימני פעילות הדורשים טיפול אמבולטורי

(עם או בלי ניצורים) - 30%

ג. שחפת פעילה של הבלוטות (צואר, בית-השחי, מפשעות) הדורשת אישפוז או שכיבה - 100%

- adenopathia (2) (תפיחות הבלוטות) בלתי פעילה באזור מוגבל, המצב הכללי תקין - 1%
- (3) למפומה ממאירה malignant lymphoma (כולל הודג'קין, למפוסרקומה וכו')
 א. במצב של רמיסיה (remissio) עם או בלי טיפול, מסוגל לעבודה חלקית - 50%
 ב. במצב חריף עם סימנים כלליים (כגון חום, חולשה כללית אנמיה וכו') - 100%

מחלות

2. הדם

[תיקון התשס"א (מס' 2)]

2. אנמיה (מחוסר דם ממאיר, מחוסר ברזל, המוליטית, אפלסטית) ריבוי כדוריות אדומות, לובן הדם, ארגמנת,

הפרעות בהקרשת דם

- א. מצבים שחלפו אך דורשים המשך מעקב רפואי - 1%
- ב. מצב כרוני עם תגובה לא מספקת לטיפול, קיימים סימנים כלליים בינוניים - 20%
- ג. מצב כרוני, הדורש טיפול מתמיד, קיימים סימנים כלליים קשים המגבילים את כושר העבודה במידה ניכרת - 50%
- ד. מצב קשה, אך מסוגל לעבודת בית קלה בלבד - 75%
- ה. מצב חמור, בלתי מסוגל לכל פעולה, מרותק למיטה או זקוק לסייעוד - 100%

מחלות

הבלוטות

להפרשה

פנימית

(בלוטות

התריס,

מצר

התריס,

יתרת

המוח,

יתרת

הכליה)

3.

3. הפרעות בפעילות (יתרה, מיעוטה או בלתי סדירה) עם סימנים קליניים ברורים (לא ממצאים מעבדתיים למיניהם בלבד) -

א. בלי הפרעה ניכרת בכושר העבודה ובמצב הכללי של החולה או מצב לאחר ניתוח או טיפול, לא נשאר סימני מחלה - 1%

ב. מצב כמתואר ב-א, בעזרת תרופות או טיפולים רפואיים אחרים הניתנים בהתמדה - 10%

ג. המצב הכללי מעורער, קיימים סימנים כלליים בינוניים או קיימת הפרעה בכושר העבודה למרות הטיפול - 20%

ד. קיימים סימנים קליניים ומעבדתיים המעידים על הפרעה בינונית, כושר העבודה מוגבל בצורה בולטת - 40%

ה. קיימים סימנים קליניים ומעבדתיים העמידים על הפרעה קשה, כשכושר העבודה מוגבל בצורה ניכרת - 50%

ו. המצב חמור, אך מסוגל לעבודות בית קלות בלבד - 75%

ז. המצב חמור מאוד, בלתי מסוגל לכל פעולה, מרותק למיטה או זקוק לסייעוד - 100%

סוכרת

4.

4. (1) הפרעה בסבילות לפחמימות 1% - impaired glucose tolerance

(2) סוכרת המטופלת על ידי דיאטה בלבד - 5%

(3) סוכרת המטופלת על ידי דיאטה וכדורים - 10%

(4) סוכרת יציבה המאוזנת בצורה סבירה על ידי טיפול בדיאטה וזריקות אינסולין - 20%

(5) א. סוכרת המטופלת על ידי דיאטה וזריקות אינסולין אך מצטיינת בחוסר יציבות וצורך מוגבר בניטור

עצמי

ב. סוכרת "שבירה" (brittle) או סוכרת המטופלת על ידי משאבת אינסולין

ג. סוכרת הריונית - מטופלת בזריקות אינסולין בזמן ההריון בלבד - 40%

(6) סוכרת אשר הופיעו בה אחד או יותר מן הסיבוכים הבאים (ללא קשר לצורת הטיפול):

א. נירופתיה סימפטומטית (תחושתית - מוטורית או אוטונומית);

ב. רטינופתיה סוכרתית (של הרקע - bdr, או משגשגת - pdr);

ג. פרוטאינוריה קבועה, או הוכחה היסטולוגית לנפרופתיה סוכרתית;

ד. מחלת כלי דם הקפיים;

ה. מחלת כלי דם כלילים - 65%

לא תיקבע נכות נפרדת לסיבוכים האמורים כל עוד החומרה של פגימה נפרדת הנובעת מהם לא עולה מעל 30%;

עלתה על 30% - יש לקבוע נכות נפרדת נוספת בהתאם למבחנים ספציפיים.

(7) כמו בפרט משנה (6) אך עם שלושה סיבוכים לפחות שכל אחד מהם בחומרה של 30% ומעלה - 100%

5.

5. מחלות מערכת הנשימה

א. מחלות חסימתיות כרוניות (להלן - מח"כ) כולל chronic bronchitis bronchiectasis emphysema .

(1) מח"כ עם תפקודי ריאות תקינים או עם הפרעה איורורית חסימתית בדרכי נשימה קטנים - 1%

(2) מח"כ עם הפרעה איורורית חסימתית קלה עד בינונית, ללא היפוקסמיה (fev1=70%-90%) - 20%

(3) מח"כ עם הפרעה איורורית חסימתית בחומרה בינונית, ללא היפוקסמיה (fev1=50%-69%) - 40%

(4) מח"כ עם הפרעה איורורית חסימתית בחומרה קשה, אמפיזמה, עם או בלי היפוקסמיה, ללא

היפרקפניה (fev1=30%-49%) - 60%

(5) כמו האמור בפסקה (4), עם היפרקפניה - 80%

(6) סימנים קליניים, רנטגניים ומעבדתיים של אי ספיקה ריאתית קשה עם היפרקפניה, היפוקסמיה

בולטת, לב ריאתי (fev1 <30%) - 100%

(7) במקרה שהמצב הקליני חמור יותר ולא תואם את מצב תפקודי הריאות ייקבעו אחוזי הנכות זמניים

בדרגה אחת גבוהה מהמוגדר בפסקאות (1) עד (4), לפי המתאים.

ב. נצור בין הסימפונות וקיר בית החזה bronchocutaneous or bronchopleural fistula אחוזי הנכות

ייקבעו לפי סעיף קטן ו'.

ג. ציסטות בריאה (אכינוקוקוס, פציעה, גידול שפיר וכד')

(1) ציסטה קטנה מסוידת - 1%

(2) ציסטות קטנות מסוידות או ציסטה בודדת לא מסוידת - 5%

(3) ציסטות לא מסוידות - 10%

בנוסף לאמור בפסקאות (1) עד (3), ייקבעו אחוזי הנכות בהתאם לליקוי תפקודי אם ישנו.

ד. מצב אחרי פציעה או ניתוח ריאה -

אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם לליקוי תפקודי והפרעות לפי סעיף קטן ו'.

ה. מחלות ריאה שונות אחרות - אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם לליקוי תפקודי והפרעות לפי סעיף קטן א' או ו'.

ו. מחלות רסטריקטיביות של הריאה ובית החזה כולל: מחלות של דופן החזה (ליקוי צורה), מחלות נירו-מוסקולריות, מחלות של קרום הריאה (pleura), fibrosis interstitial diseases, הסננה (infiltration) -

(1) ממצאים רנטגניים משמעותיים ללא הפרעה איורורית רסטריקטיבית בתפקודי הריאה - 1%

(2) ממצאים רנטגניים משמעותיים עם הפרעה איורורית קלה ללא היפוקסמיה (vc יותר מ-70% מהנורמה) - 10%

(3) ממצאים רנטגניים משמעותיים עם הפרעה איורורית קלה והיפוקסמיה קלה (vc יותר מ-70% מהנורמה) - 20%

(4) ממצאים רנטגניים בולטים, הפרעה איורורית בינונית, היפוקסמיה קלה (50%-70% - vc) - 40%

(5) ממצאים רנטגניים ניכרים, היפוקסמיה במנוחה, גוברת במאמץ, הפרעה איורורית מעל בינונית (50% - vc) - 60%

(6) כמו האמור בפסקה (5), עם מצב קליני ותיפקודי שלא מאפשר מאמץ גופני קל - 80%

(7) מצב קליני ותיפקודי קשה, ריתוק למיטה, זקוק לחמצן ביום ובלילה, לב ריאתי - 100%

ז. גוף זר בריאה או חלל הפלאורה

(1) גוף זר זעיר ללא סימפטומים - 1%

(2) גופים זרים זעירים ללא סימפטומים - 5%

(3) גוף או גופים זרים הגורמים לסימפטומים כגון שיעול, כאבים, זיהום - 10%

בנוסף לאמור בפסקאות (1) עד (3), אם קיים ליקוי תפקודי, ייקבעו אחוזי נכות לפי סעיף קטן ו'.

ח. גנחת הסימפונות (bronchial asthma).

(1) התקפים נדירים, תפקודי ריאות תקינים במנוחה ובמאמץ, ללא צורך בטיפול - 1%

(2) התקפים נדירים, ליקוי קל בתיפקודי הריאות במאמץ בלבד, ללא צורך בטיפול - 10%

(3) התקפים קלים, בהפסקות ארוכות.

בתיפקודי הריאות הפרעה איורורית חסימתית קלה במנוחה עם החמרה משמעותית במאמץ גופני, טיפול במשאפים בלבד - 20%

(4) התקפים בכל עונות השנה המחייבים טיפול קבוע. בתיפקודי הריאות הפרעה איורורית חסימתית בינונית עם החמרה בולטת לאחר מאמץ גופני - 40%

במצבים קשים יותר תיקבע דרגת נכות לפי סעיף קטן א'.

ט. שחפת ריאות פעילה -

(1) בתקופת טיפול שבה משטח ישיר או תרבית חיוביים או קיימים סימנים קליניים ורנטגניים המעידים על מחלה פעילה - 100%

- (2) בתקופה החל בששה חודשים ראשונים לאחר שהמשטחים הישירים והתרביות שליליים ועד ששה חודשים אחרי גמר הטיפול הספציפי - 50%
- (3) שחפת כרונית עם הפרשת חיידקים רזיסטנטיים - 100%
- י. שחפת ריאות בלתי פעילה -

- (1) החל בששה חודשים מגמר הטיפול הספציפי ללא סימנים קליניים ומעבדתיים לפעילות (א) ללא הפרעות, תיפקודי ריאות תקינים - 1%
- (ב) קיימות הפרעות רסטריקטיביות או חסימתיות תיקבע דרגת הנכות לפי סעיף קטן א' או ו' בהתאם לליקוי התיפקודי.

6-8.

6-8. (בוטלו).

מחלות

9. ז. הלב

(תיקון התשס"א)

9. הקדמה: קביעת דרגת הנכות בפרט זה תתבסס על הגורמים האלה:

- (1) עדות קלינית או מעבדתית לקיום האבחנה;
- (2) הערכה תפקודית מעבדתית בשיטות של אסכולה רפואית עדכנית;
- (3) הערכה קלינית לפי ארבעת השלבים התפקודיים לפי nyha, לפי הקריטריונים האלה:
- (א) שלב תפקודי i -
- אין הגבלה בפעילות גופנית. פעילות גופנית שגרתית לא גורמת לעייפות, פלפיטציות, קוצר נשימה או תעוקת לב.
- במבחן מאמץ: לא פחות מ-7mets או שלב שני לפי פרוטוקול bruce או 100 watt .
- (ב) שלב תפקודי ii -
- הגבלה קלה בפעילות גופנית, הרגשה נוחה במנוחה ובביצוע פעילות יום-יומית שגרתית קלה, פעילות גופנית יותר משגרתית גורמת לעייפות, פלפיטציות, קוצר נשימה או תעוקת לב.
- במבחן מאמץ: לא פחות מ-5mets או שלב ראשון לפי פרוטוקול bruce או 75 watt .
- (ג) שלב תפקודי iii -
- הגבלה ניכרת בפעילות גופנית, הרגשה נוחה במנוחה, פעילות יום-יומית שגרתית גורמת לעייפות, פלפיטציות, קוצר נשימה או תעוקת לב.
- במבחן מאמץ: לא פחות מ-2mets או שלב ראשון לפי פרוטוקול bruce או 25 watt .
- (ד) שלב תפקודי iv -
- אי יכולת לבצע פעילות גופנית כלשהי בלא הרגשה לא נוחה. סימני אי ספיקת לב, גודש ריאתי או סיסטמי, קוצר נשימה ותעוקת לב מופיעים במנוחה וגוברים במאמץ.
- במבחן מאמץ: תוצאות מתחת לערכים המוגדרים בשלב תפקודי iii.
- (4) במקרה של שתי מחלות לב או יותר תיקבע דרגת הנכות לפי השלב התיפקודי הגבוה ביניהן.

א. מחלות לב מסתמיות כולל מצב אחרי ניתוח:

- (1) שלב תפקודי i, אין צורך בטיפול תרופתי ספציפי סדיר, אין סימנים של אי ספיקת לב, אין התעבות של

שריר הלב, אין הרחבה של חללי הלב, היצרות או אי ספיקה של המסתם במידה קלה - 10%

(2) כאמור בפסקה (1), אך קיימה אנמנזה של אי ספיקת לב בעבר - 25%

(3) שלב תפקודי ii, קיים צורך בטיפול סדיר למניעת אי ספיקת לב, יש התעבות של שריר הלב או התרחבות

חללי הלב, היצרות או אי ספיקה של המסתם במידה מתונה - 40%

(4) כאמור בפסקה (3), אך קיימת בועדה חוזרת עדות מעבדתית להחמרה - 50%

(5) שלב תפקודי iii, לא ניתן למנוע אי ספיקת לב באמצעות טיפול סדיר, קיימת התעבות שריר הלב או

התרחבות חללי הלב, היצרות או אי ספיקה של המסתם במידה מתונה עד ניכרת או אין אפשרות לתיקון

ניתוחי - 75%

(6) שלב תפקודי iv - 100%

ב. מחלת לב כלילית (coronary heart disease)

דרגת הנכות תיקבע בהתאם לשלב התפקודי לפי סימפטומים וממצאי המעבדה -

(1) שלב תפקודי i, אין תוצאת אנגיוגרפיה או שהיא מראה היצרות מעל 50% בשטח החיתוך של עורק כלילי

- 25%

(2) שלב תפקודי ii - 50%

(3) שלב תפקודי iii - 75%

(4) שלב תפקודי iv - 100%

ג. מצב אחרי אוטם שריר הלב (st. post myocardialinfarction)

דרגת הנכות תיקבע על פי השלב התפקודי, חודש לפחות אחרי האוטם -

(1) חולה אי תסמיני, כושר גופני תקין או גבוה במבחן מאמץ - 10%

(2) שלב תפקודי i - 25%

(3) שלב תפקודי ii - 40%

(4) שלב תפקודי iii - 75%

(5) שלב תפקודי iv - 100%

(6) תעוקה אחרי אוטם (postinfractionangina) נכות זמנית נוסף לליקוי התפקודי - 10%

ד. מחלת שריר הלב (cardiomyopathies)

(1) שלב תפקודי i, קיימת התרחבות של חללי הלב או התעבות של שריר הלב - 25%

(2) שלב תפקודי ii - 40%

(3) שלב תפקודי iii - 75%

(4) שלב תפקודי iv - 100%

ה. דלקת פנים הלב, שריר הלב, קרום הלב (endocarditis, myocarditis, pericarditis)

(1) דלקת פעילה ראשונה או חוזרת (relapse) - 100%

(2) אחרי ריפוי, אין צורך בטיפול תרופתי קבוע, החולה אי תסמיני - 10%

(3) אחרי ריפוי, דרוש טיפול תרופתי קבוע, החולה אי תסמיני - 25%

(4) לאחר ריפוי, החולה תסמיני, דרגת הנכות תיקבע לפי סעיף ד.

הערות: דרגת הנכות תיקבע על סמך הממוצע של 10 מדידות רשומות או ניטור (holter) לחץ דם של 24 שעות.

ביצוע הבדיקות תחת השפעת טיפול תרופתי קבוע (בלא הפסקת טיפול). לסיבוכים של יתר לחץ דם כגון פגיעה כליתית, רטינופתיה, נזק מוחי, תיקבע נכות נפרדת.

- (1) יתר לחץ דם תחת השפעת תרופות ערכים תקינים (לא יותר מ-140/90) - 1%
- (2) כאמור בפסקה (1) עם התעבות חדר שמאל - 5%
- (3) לחץ דם סיסטולי מ-141 עד 160, לחץ דם דיאסטולי מ-91 עד 100 - 5%
- (4) כאמור בפסקה (3) עם התעבות חדר שמאל - 10%
- (5) לחץ דם סיסטולי מעל 160, לחץ דם דיאסטולי מעל 100 - 10%
- (6) כאמור בפסקה (5) עם התעבות חדר שמאל - 15%

ז. הפרעות קצב

הערה: דרגת הנכות תיקבע רק להפרעות קצב מתועדות כולל טכיאריתמיות וברדיאריתמיות ובתנאי שהן מחייבות טיפול.

- (1) הפרעת קצב שחלפה תוך טיפול אופטימלי ומתחדשת בלא טיפול - 5%
- (2) הפרעת קצב שקיימת למרות טיפול אופטימלי:
  - (א) שלב תפקודי i - 10%
  - (ב) שלב תפקודי ii - 25%
  - (ג) שלב תפקודי iii - 75%
  - (ד) שלב תפקודי iv או שהיה צורך בטיפול החייה - 100%
- (3) קוצב קבוע (תוספת) - 10%
- (4) דפיברילטור אוטומטי (a.i.c.d) - 100%

10. 11.

10. (בוטל).

11. (1) דליות varices cruris

- א. ורידים בולטים על הגפיים התחתונות ללא סיבוכים והפרעות - 1%
- ב. ורידים בולטים על הגפיים התחתונות, חד או דו-צדדי, עם התכווצויות וכאבים - 10%
- ג. ורידים בולטים על הגפיים התחתונות, חד או דו-צדדי, ישנם סימני eczema וצלקות לאחר כיבים שנתרפאו - 20%
- ד. ורידים המשתרעים על חלק גדול של גפה תחתונה אחת, ישנה נטיה מתמדת לדלקת עור וליצירת כיבים (צורה קשה של eczema) (cruris) או (ulcus varicosum) ללא הפרעות במחזור הוורידי העמוק - 30%
- ה. המצב כמתואר בסעיף קטן (1)(ד) בשתי הרגליים - 40%
- ו. ורידים בולטים על הגפיים התחתונות, חד או דו-צדדי, קיימות הפרעות קשות במחזור הדם הוורידי העמוק עם כיבים גדולים ועמוקים ופיגמנטציות על שטח נרחב - 50%
- (2) מצב לאחר נזק בכלי-הדם הפריפריים כגון phlebitis או thrombophlebitis או נזק בוורידיים
א. קיימת תפיחות קלה, קבועה שאינה גדלה עקב עמידה או הליכה; ישנן הפרעות בלתי ניכרות ברגל

אחת - 1%

ב. המצב כמתואר בסעיף קטן (2)(א) - בשתי הרגליים - 10%

ג. קיימת תפיחות קבועה ניכרת עקב עמידה או הליכה, ישנם pigmentatio וכחלון ברגל אחת - 20%

ד. המצב כמתואר בסעיף קטן (2)(ג) - בשתי הרגליים - 30%

ה. קיימת תפיחות קבועה, קשה שאינה יורדת בזמן המנוחה; ישנם כחלון eczema או כיבים ברגל אחת - 30%

ו. המצב כמתואר בסעיף קטן (2)(ה) - בשתי הרגליים - 40%

ז. בשתי הרגליים, בצורה קשה מאוד - 50%

(3) מפרצת - aneurysma

א. של עורק קטן, בלי הפרעות - 10%

ב. של עורק קטן עם הפרעות קלות - 20%

ג. של עורק קטן עם הפרעות קשות - 30%

ד. של עורק גדול בגפיים העליונות עם הפרעות במחזור הדם - 40%

ה. של עורק גדול בגפיים התחתונות עם הפרעות קלות במחזור הדם - 50%

ו. של עורק גדול בגפיים התחתונות עם הפרעות קשות במחזור הדם - 60%

ז. של אב העורקים, בבית החזה או בבטן, ללא הפרעות קשות או מצב אחרי ניתוח של aneurysma כנ"ל - 60%

ח. של אב העורקים, בבית החזה או בבטן עם הפרעות קשות - 100%

(4) arterio - venous fistula

אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף קטן (3).

(5) m. raynaud * endarteritis obliterans (m. buerger)

א. בצורה קלה ברגל אחת - 20%

ב. בצורה קלה בשתי הרגליים - 30%

ג. בצורה בינונית ברגל אחת - 40%

ד. בצורה בינונית בשתי הרגליים - 50%

ה. בצורה קשה - 60%

ו. בצורה קשה מאוד - 100%

(6) נזקי כפור ברגליים

א. קיימים סימנים קלים בלבד - בועות כפור (1% - chillblains)

ב. קיימת תפיחות מתמדת בצורה בינונית, כאבים, אודם וכד':

i. בגף אחד - 5%

ii. בשני הגפיים - 10%

ג. עם איבוד אצבעות הרגליים או חלקים מהן, ייקבעו אחוזי הנכות לקטיעת האצבעות.

מערכת

12. העיכול

א. איבוד פחות ממחצית הלשון -

i. ללא השפעה בולטת על הדיבור והבליעה - 10%

ii. עם השפעה בולטת על הדיבור והבליעה - 20%

ב. איבוד מחצית הלשון או יותר מכן -

i. ללא איבוד מוחלט של הדיבור והבליעה - 40%

ii. עם איבוד מוחלט של הדיבור והפרעה ניכרת בבליעה - 60%

(2) ושט

א. מיצר strictura של הושט -

i. בצורה בינונית - 30%

ii. בצורה קשה - 50%

iii. בצורה קשה מאוד, המאפשרת רק שתיית נוזלים, מצב כללי ירוד מאוד - 80%

ב. סעיפי הושט (diverticulum) -

i. ללא הפרעות או עם הפרעות קלות - 1%

ii. הפרעות בינוניות - 10%

iii. הפרעות קשות - 30%

ג. אזופגיטיס (esophagitis) -

i. בצורה קלה - 10%

ii. בצורה בינונית - 30%

iii. בצורה קשה עם שטפי-דם חוזרים, אנמיה בולטת - 50%

ד. קרדיוספזמוס (cardiospasm) -

i. אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם למצב הכללי ולדרגת היצרות של הושט

ii. לאחר ניתוח הפרעות מזעריות - 1%

iii. לאחר ניתוח, קיימות הפרעות, אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף קטן ג.

ה. בקע סרעפתי (hernia diaphragmatica) -

א. אחוזי הנכות ייקבעו לפי המצב של הושט בהתאם לסעיף קטן ג.

ב. בקע סרעפתי לאחר ניתוח.

i. אין הפרעות - 1%

ii. קיימות הפרעות, אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף קטן ג.

(3) קיבה

א. דלקת כרונית של הקיבה -

i. בצורה קלה, ללא הפרעות - 1%

ii. בצורה בינונית, המצב הכללי והתזונתי משביע רצון - 10%

iii. בצורה ניכרת, עם השפעה על המצב הכללי - 30%

ב. כיב הקיבה או כיב התריסריון

i. כיב שהתרפא, אין הפרעות - 1%

ii. בצורה קלה, התקפים קצרים ונדירים - 10%

iii. בצורה בינונית (התקפים חוזרים, ממושכים יותר) - 30%

iv. בצורה קשה עם סיבוכים כגון: שטפי-דם, היצרות השוער, השפעה ניכרת על המצב הכללי - 60%
ג. כיב הקיבה או כיב התריסריון לאחר ניתוח - אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף 14.

13. מעיים

13. (1) enterocolitis chronica including spastic amebic colitis

- א. הפרעות קלות, עצירות ושלשול לחליפין, ללא השפעה על המצב הכללי - 1%
ב. בצורה בינונית - 10%
(2) דלקת כיבית של המעי הגס

- א. בצורה קלה עם 3-4 יציאות ביום, ללא אנמיה, ללא השפעה על המצב הכללי - 10%
ב. בצורה בינונית עם התלקחויות לעתים קרובות - 30%
ג. בצורה יותר מבינונית, עם התלקחויות תכופות, אנמיה, מצב תזונתי ירוד - 50%
ד. בצורה קשה, עם חום, אנמיה קשה, המצב הכללי ירוד מאוד - 70%
ה. בצורה חמורה, זקוק לאשפוז - 100%

(3) diverticulitis diverticulosis

- א. הפרעות מזעריות - 1%

- ב. ישנן הפרעות, אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף קטן (1)

(4) malabsorption syndrome including coeliac disease sprue

- א. בצורה קלה, שלשול שומני, 3 או 4 יציאות ליום, ללא השפעה על המצב הכללי, בלי אנמיה - 20%
ב. בצורה בינונית עם אנמיה, ירידה במשקל - 40%
ג. בצורה קשה עם ירידת חלבוני הדם (hypoproteinemia) בצקת ברגליים ואנמיה ניכרת, הפרעות באלקטרוליטים וכו' - 70%
(5) מחלות כגון: crohns disease מחלות גרנולומטוטיות של המעיים, שחפת המעיים - אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף קטן (2).

פציעות

וניתוחי

קיבה

14. ומעיים

14. (1) מצב שלאחר פציעה או ניתוחים של הקיבה והמעיים

- א. הפרעות מזעריות, מצב התזונה הכללי טוב - 1%
ב. ישנן הפרעות קלות של מערכת העיכול, המצב הכללי טוב - 10%
ג. ישנן הפרעות בלתי ניכרות של מערכת העיכול, המצב הכללי ירוד - 20%
ד. ישנן הפרעות ניכרות בדרכי העיכול, המצב הכללי ירוד - 40%
ה. מצב אחרי יותר מניתוח אחד עם סימנים של חסימה חלקית חשוכת מרפא - 60%
ו. ישנן הפרעות קשות, אך מסוגל לעבודות בית קלות בלבד - 80%
ז. ישנן הפרעות קשות בעיכול גם לאחר ניתוח נוסף, בלתי מסוגל לכל פעולה, מרותק למיטה או זקוק לסיעוד - 100%

(2) נצור קבוע של המעיים

- א. ישנה הפרשה קלה ונדירה של צואה - 20%
- ב. ישנה הפרשה קלה וקבועה של צואה - 30%
- ג. anus praeter naturalis - 80%

פי

הטבעת

fissura ani (1) .15

א. הפרעות מזעריות - 1%

ב. ישנן הפרעות ניכרות - 10%

(2) fistula ani

א. המפרישה לסירוגין ללא הפרעות ניכרות - 10%

ב. עם הפרשה ממושכת, תמידית או חוזרת (recidivans) לאחר ניתוח, עם הפרעות ניכרות - 20%

(3) מצר - (strictura)

א. בצורה בינונית - 30%

ב. בצורה קשה - 50%

(4) prolapsus mucosae recti

א. ללא הפרעות - 1%

ב. קיימות הפרעות - 10%

(5) prolapsus recti totalis

א. ניתן להחזרה - 20%

ב. קבוע, ישנן הפרעות ניכרות - 40%

(6) איבוד מוחלט של השליטה על השוער (80% - sphincter)

(7) טחורים varices haemorrhoidales חיצוניים או פנימיים

א. בולטים, ישנן הפרעות בלתי ניכרות - 1%

ב. בולטים, עם דימומים שכיחים - 10%

ג. בולטים בצורה קשה, ישנם דימומים שכיחים עם אנמיה סקוונדרית וסיבוכים אחרים כגון fissura ani או

fistula ani בצורה קלה - 20%

מחלות

הכבד

(1) שחמת הכבד .16

א. בצורה קלה, הגדלת הכבד, צהבת מזמן לזמן והפרעה קבועה בתפקודי הכבד - 20%

ב. בצורה בינונית, עם הפרעות בולטות יותר בתפקודי הכבד והשפעה בולטת על המצב הכללי - 40%

ג. בצורה קשה, עם דליות הושט, מיימת (ascites), עם או בלי שטפי-דם, עם או בלי הפרעות חולפות

במערכת העצבים - 70%

ד. בצורה חמורה, החולה זקוק לשכיבה וסיעוד - 100%

(2) מצב לאחר ניתוח דלף במחזור הדם של וריד השער

א. המצב הכללי משביע רצון, ללא מיימת וללא שטפי-דם חוזרים, אין הפרעות מצד מערכת העצבים - 40%

ב. קיימת מיימת או שטפי-דם חוזרים עם או בלי הפרעות חולפות מצד מערכת העצבים (portal systemic encephalopathy) - 70%

ג. המצב חמור, החולה מרותק למיטה או זקוק לסיעוד - 100%

(3) מצב לאחר דלקת-כבד זיהומית (infectious hepatitis)

א. לא נשארו הפרעות - 1%

ב. ישנן הפרעות, אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף קטן (1).

(4) echinococcus of liver

א. מסוייד שאינו גורם להפרעות, אין פגיעה בתפקודי הכבד - 1%

ב. לאחר ניתוח, הפרעות מזעריות - 1%

ג. נשארו הפרעות לאחר הניתוח, - אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף סרכות הצפק

ד. פעיל - להעריך בהתאם להפרעות, לפי סעיף קטן (1).

(5) מצב לאחר ניתוח של מורסה של הכבד abscess of liver

א. אין הפרעות - 1%

ב. נשארו הפרעות, אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם לסעיף סרכות הצפק.

(6) דלקת כרונית של כיס המרה עם או בלי אבני המרה

א. ללא הפרעות - 1%

ב. בצורה קלה, התקפים נדירים ללא חום או צהבת עם הפרעות בעיכול - 10%

ג. בצורה בינונית, התקפים די תכופים ללא חום או צהבת, הפרעות עיכול בולטות - 20%

ד. בצורה קשה, עם התקפים תכופים המלווים לעתים בחום או צהבת, עם הפרעה ניכרת במצב הכללי - 40%

(7) מצב לאחר ניתוח בכיס המרה ודרכי המרה

א. ללא הפרעות או הפרעות קלות בלבד - 1%

ב. קיימות הפרעות בינוניות - 10%

ג. post cholecystectomy syndrome בצורה בולטת - 20%

ד. הופעות חוזרות של cholangitis עם התקפי חום מלווים בצמרמורת ולעתים צהבת - 40%

17. טחול

17. א. הגדלה קלה של הטחול ללא השפעה על המצב הכללי - 1%

ב. מצב לאחר כריתת הטחול - 10%

ג. הגדלה ניכרת של הטחול hypersplenism עם הפרעות במערכת הדם המתבטאות באנמיה, לבקופניה או

טרומבופניה עם או בלי הפרעות מכניות ניכרות - 30%

18. צפק

18. (1) התדבקויות או תוצאות אחרות לאחר ניתוח, פציעה או מחלה בחלל הבטן

- א. ישנן הפרעות נדירות וקלות - 1%
- ב. ישנן הפרעות בינוניות כגון תקופות של שלשול, עצירות או מטאוריזמוס - 10%
- ג. ישנן הפרעות כנ"ל והן קבועות - 20%
- ד. ישנן הפרעות קשות - 30%
- (2) שחפת של הצפק עם הופעות של חסימה חלקית (sub-ileus)
- א. בשלב הפעיל - 100%
- ב. במצב לאחר השלב החריף, אחוזי הנכות ייקבעו לפי סרכות הצפק, סעיף קטן (1).

19. בקע

19. א. בקע המפשעה הניתן להחזרה (reponibilis) חד או דו-צדדי, ישנן הפרעות בלתי ניכרות - 1%
- ב. מצב אחרי ניתוח בקע המפשעה, חד או דו-צדדי, עם תוצאות טובות - 1%
- ג. בקע גדול חד-צדדי, הניתן להחזרה (reponibilis) עם הפרעות בלתי ניכרות, הדורש החזקה ע"י חגורה - 10%
- ד. מצב כמתואר בסעיף קטן (ג) דלעיל, והוא דו-צדדי - 15%
- ה. בקע חוזר (recidivans) חד-צדדי עם הפרעות בלתי ניכרות הדורש החזקה ע"י חגורה - 10%
- ו. מצב כמתואר בסעיף קטן (ה) דלעיל, והוא דו-צדדי - 15%
- ז. בקע גדול שאינו ניתן להחזרה (irreponibilis) או בלתי ניתן להחזקה ע"י חגורה - עם הפרעות בלתי ניכרות, חד או דו-צדדי - 20%
- ח. מצב כמתואר בסעיף קטן (ז), עם הפרעות ניכרות - 30%
- ט. בקע פמורלי (hernia femoralis) - אחוזי הנכות ייקבעו כפי שנקבעו לגבי בקע במפשעה (hernia inguinalis).

פציעות

ובקעים

של קיר

20. הבטן

20. א. מצב אחרי פציעה או ניתוח בבטן, ללא בקע וללא התרופפות קיר הבטן - 1%
- ב. מצב אחרי פציעה או ניתוח בטן, המלווה בהתרופפות קיר הבטן המצריך שימוש בחגורה אורטופדית - 10%
- ג. מצב אחרי פציעה או ניתוח בטן עם התרופפות ניכרת של דופן הבטן; ישנו חוסר שרירים או בקע גדול המצריכים שימוש בחגורה אורטופדית - 20%
- ד. מצב אחרי פציעה או ניתוח בטן עם eventratio גדולה - 40%
- ה. hernia linea alba או hernia umbilicalis קטנות וללא הפרעות - 1%
- ו. hernia linea alba או hernia umbilicalis יותר גדולות או בקע בצלקת של קיר הבטן, עם הפרעות בלתי ניכרות - 10%

21. גידולים

21. גידולים שפירים ומחלות ממאירות

א. גידולים שפירים:

(1) מצב אחרי כריתה - דרגת הנכות תיקבע לפי סעיף 75.

(2) הפרעות הנובעות ממיקום הגידול - דרגת הנכות תיקבע בהתאם לפגימות באברים ובמערכות הפגומות.

ב. גידולים ומחלות ממאירות*:

(1) בשלב טיפול ספציפי עד גמר הטיפול - 50%

(2) אין הצלחה בטיפול או קיימת עדות לגרורות - 100%

* למעט גידולי עור.

(3) רמיסיה (הפוגה) עד 5 שנים מגמר הטיפול הספציפי בלא טיפול או טיפול מניעתי בלבד - 10%

(4) יותר מחמש שנים מגמר הטיפול בלא התחדשות המחלה - 1%

פרק שני

המערכת האורו-גניטלית

22. כליות

22. (1) צניחת הכליות (ptosis) או כליה נודדת (ren migrans)

א. ללא הפרעות - 1%

ב. ישנן הפרעות - ייקבעו אחוזי הנכות בהתאם לפגימות.

(2) כליה בצורת פרסה (horse shoe kidney)

א. ללא סיבוכים - 1%

ב. ישנם סיבוכים - ייקבעו אחוזי הנכות בהתאם לפגימות.

(3) כריתה חלקית של כליה אחת

א. ללא הפרעות בפעולות החלק הנותר של הכליה והכליה השניה - 10%

ב. קיימים סיבוכים - ייקבעו אחוזי הנכות בהתאם לפגימות.

(4) כריתת כליה

א. כריתת כליה אחת, ללא הפרעות בפעולת הכליה השניה - 30%

ב. כריתת כליה אחת, כשישנן הפרעות קלות בפעולת הכליה השניה - 60%

ג. כריתת כליה אחת, כשישנן הפרעות בפעולת הכליה השניה הגורמות להפרעות קשות בפעולות מערכת

הדם והלב - 100%

(5) כליה שאינה פועלת (non functioning kidney)

א. אין יתר לחץ דם, אין הפרעות בכליה השניה - 30%

ב. ישנם סיבוכים - ייקבעו אחוזי הנכות בהתאם לסיבוכים.

(6) הפרשת חלבון בשתן בצורה כרונית

1%- orthostatic albuminuria א.

ב. מסיבה בלתי ידועה, ללא בצקת, בלי עליות לחץ הדם וללא הפרעה בתפקודי הכליות - 10%

(7) דלקת כליות כרונית

א. הפרשת חלבון קבועה בשתן, עם גלילים במשקע, בלי בצקת, בלי עליה של לחץ הדם, ללא - uremia 20%

ב. כמתואר בסעיף קטן (א) עם בצקת, עם עליה קלה של לחץ הדם וללא 30% - uremia

ג. תסמונת נפרוטית או עליה בינונית בלחץ הדם, פגיעה בתפקודי הכליה, אוראה (urea) בדם עד 50 מג"ר אחוז - 50%

ד. תסמונת נפרוטית בולטת עם עליה ניכרת של לחץ הדם, אוראה (urea) בין 50 ל-80 מג"ר אחוז - 80%

ה. עם הפרעות קשות מצד הכליות ומחזור הדם, החולה איננו מסוגל לעבודה - 100%

(8) pyelonephritis chronica

אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם למצב לפי סעיף קטן (7).

(9) אבני הכליות

א. אבנים בכליה אחת, התקפים נדירים, ללא הפרעה בתפקודי הכליות או ללא פגיעה במצב הכללי - 10%

ב. אבנים בכליה אחת, התקפים תכופים עם זיהום, ללא פגיעה בתפקוד הכליה - 20%

ג. אבני יציקה בכליה אחת, עם זיהום כרוני, ללא הפרעה בכליה השנייה - 40%

ד. אבני כליות דו-צדדיות, התקפים נדירים - 20%

ה. אבני כליות דו-צדדיות, התקפים תכופים עם או בלי זיהום או הפרעה הידרומכנית - 40%

ו. מצב אחרי ניתוח אבני כליה מצד אחד, לא נשארו אבנים, פעולת הכליה תקינה - 1%

קיים זיהום כרוני או פגיעה בתפקודי הכליה, אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם למצב לפי סעיפים קטנים (7) או (10).

(10) hydronephrosis

א. אקטזיה של אגן הכליה, ללא הפרעות - 1%

ב. בצורה קלה, התקפים נדירים, ללא דלקת - 10%

ג. בצורה בינונית, התקפים תכופים, עם או בלי דלקת - 30%

ד. עם זיהום או 50% - pyonephrosis

(11) essential haematuria

המטוריה מיקרוסקופית, ללא גלילים בשתן, ההמטוריה מופיעה בקביעות, ללא כל הפרעות לא מבחינה קלינית ולא מבחינה תפקודית - 10%

שלפוחית

השתן

23. ודרכי

השתן

23. (1) אורטר

אבנים באורטר והיצרות האורטר - אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף 22(10).

(2) שלפוחית השתן

א. דלקת כרונית של שלפוחית השתן.

- i. דלקת קלה, ללא הפרעות - 1%
- ii. דלקת קלה, עם תאי-מוגלה בשתן עם תכיפות בהטלת שתן ביום ובלילה - 10%
- iii. דלקת בינונית, עם תכיפות בהטלת השתן ביום ובלילה, עם כאבים ועוויות - 20%
- iv. דלקת קשה, עם תכיפות בהטלת השתן פעם לשעה או יותר, כשהשלפוחית מצומקת - 50%
- v. אי-שליטה או אי-עצירה של מתן השתן ומצב המצריך שימוש מתמיד במכשירים - 70%
- ב. דלקת בדפנות השלפוחית עם כיבים בתת-רירית (60% - hunnens ulcer)
- ג. אבן בשלפוחית, עם סימני הפרעה בתפקוד - אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף קטן (2)א.
- ד. ניצור השלפוחית - 50% - fistula vesicae
- (3) שופכה
- א. היצרות השופכה (uretra)
- i. בצורה קלה עד בינונית, אחרי הבראה, המצריכה רק הרחבות בודדות (1-2 פעמים לשנה) - 10%
- ii. המצריכה הרחבות כל 2-3 חדשים - 20%
- iii. המצריכה הרחבות תכופות, עם דלקת בשלפוחית - 30%
- ב. ניצור בשופכה
- i. בצורה קלה, עם הפרשה לסרוגין - 20%
- ii. בצורה בינונית: ניצור אחד עם הפרשה תמידית המצריכה שימוש במכשיר או שימוש תמידי בחומרי חבישה - 40%
- iii. בצורה קשה: ניצורים קשים ורבים, עם ניקוז מתמיד המצריך שימוש תמידי במכשירים או החלפות רבות של חומרי חבישה - 70%
- iv. ניצורים רבים ב-100% perineum

אשכים
ואברי
המין
של
24. הזכר

24. (1) varicocoele

- א. חד או דו-צדדי, ללא הפרעות או עם הפרעות בלתי-ניכרות - 1%
- ב. עם הפרעות ניכרות - 10%
- (2) hydrocoele
- חד או דו-צדדי - 1%
- (3) חוסר אשך אחד והשני תקין - 20%
- (4) אבדן שני האשכים
- א. אצל גבר עד גיל 45, מלווה בהפרעות נירו-אנדוקריניות - 50%
- ב. אצל גבר מעל לגיל 45 עד 60 שנה מלווה בהפרעות נירו-אנדוקריניות - 40%
- ג. מעל לגיל 60 - 25%
- (5) אבדן חלקי של ה-penis - 30%
- (6) אבדן של ה-penis - 60%

(7) אספרמיה חבלתית

א. עד גיל 45 - 20%

ב. מעל לגיל 45 - 10%

לענין סעיף זה ייקבעו אחוזי הנכות לפי גילו של הנפגע ביום בו נוצרה הפגימה.

(8) אינאונות והפרעות בזיקפה על רקע אורגני כתוצאה מפגיעה באברי המין ו/או רקמות סמוכות.

א. ישנם סימנים אוביקטיביים וסוביקטיביים להפרעה בזיקפה אך קיימת אפשרות לקיום יחסי מין מלאים

(עם חדירה) - 1%

ב. ישנם סימנים אוביקטיביים וסוביקטיביים להפרעה בזיקפה אך קיימת אפשרות לקיום יחסי מין מוגבלים

(עם חדירה) - 10%

ג. ישנם סימנים אוביקטיביים וסוביקטיביים להפרעה בזיקפה ולא קיימת אפשרות לקיום יחסי מין (עם

חדירה) - 30%

(9) אינאונות על רקע אורגני כתוצאה מפגיעה בכלי דם ו/או עצבים נכות זו תיקבע רק במקרים בהם הנכות

בגלל הפגיעה הנורולוגית או הוסקולרית המהווה סיבה לאינאונות לא מגיעה ל-50%.

א. כמו בסעיף (8)א לעיל - 1%

ב. כמו בסעיף (8)ב לעיל - 10%

ג. כמו בסעיף (8)ג לעיל - 30%

(10) אינאונות על רקע אורגני כתוצאה ממחלה סיסטמית כולל השפעה אטרוגנית של תרופות הקשורות

לאותה המחלה.

נכות זו תיקבע רק במקרים בהם הנכות בגלל המחלה הסיסטמית לא מגיעה ל-50%.

א. כמו בסעיף (8)א לעיל - 1%

ב. כמו בסעיף (8)ב לעיל - 10%

ג. כמו בסעיף (8)ג לעיל - 30%

(11) אינאונות על רקע נפשי בחומרות המקבילות לסעיף (8) לעיל תיקבע לפי סעיפים 33א, 33ב או 33ד

בתוספת

(12) בהפרעות נפשיות רגשיות חמורות המגבילות בהסתגלות החברתית משפחתית באופן בולט על רקע

אינאונות אורגנית תיקבע נכות לפי סעיף 33 שבתוספת (בנוסף לאחד מסעיפי 24 - (8), (9) או (10))

הערה: הנכות בגלל אינאונות על רקע אורגני כלולה בסעיפים קטנים (4), (5) ו-(6) ואין לדון בנפרד.

אברי

המין

של

25. האשה

25. (1) דלקת כרונית או מצב שלאחר דלקת של אברי מין האשה

א. ישנן הפרעות, המצב הכללי טוב - 1%

ב. ישנן הפרעות ניכרות, המצב הכללי משביע רצון - 10%

ג. ישנן הפרעות ניכרות, המצב הכללי ירוד ואין סיכויים להטבה - 20%

(2) מצב לאחר כריתת שחלות

א. כריתה של שחלה אחת עם או בלי כריתה חלקית של השחלה השניה - 10%

- ב. כריתה של שתי השחלות
- i. עד גיל 50 - 40%
- ii. אחרי גיל 50 - 20%
- (3) מצב לאחר כריתת הרחם
- א. עד גיל 50 - 40%
- ב. אחרי גיל 50 - 20%
- (4) מצב לאחר panhysterectomy
- א. עד גיל 50 - 50%
- ב. אחרי גיל 50 - 30%
- (5) צניחת הנרתיק והרחם (30% -) srolapsus vaginae et uteri
- (6) ניצורים של אברי המין של האשה
- א. ניצור בין שלפוחית השתן ואברי המין (50% -) fistula vesico-genit.
- ב. ניצור בין החלחלה ואברי המין (50% -) fistula recto-genit.
- לענין סעיף זה ייקבעו אחוזי הנכות לפי גילה של הנפגעת ביום בו נוצרה הפגימה.

שחפת

26. אורוגניטלית

26. א. בתקופה החריפה והפעילה - 100%

- ב. שחפת כרונית, עם שינויים רנטגניים ברורים, הפרשה של מתגי-קוק לסירוגין - 60%
- ג. שחפת בלתי פעילה תוך תקופת השנתיים לאחר הפסקת הפעילות - 30%
- ד. שחפת בלתי פעילה בתום תקופת השנתיים לאחר הפסקת הפעילות - 10%

27. עקרות

27. עקרות

א. כשגורמיה אינם ברורים - 30%

ב. כשגורמיה ברורים - אחוזי הנכות ייקבעו לפי אחוזי הנכות הגבוהים ביותר שנקבעו בשביל הפגימות שגרמו לעקרות ולא פחות מ-30%. לא יינתנו אחוזי נכות נפרדים בעד העקרות בנוסף לאחוזי הנכות לפי הפגימות שגרמו לעקרות.

מצב

לאחר

כריתת

שד או

28. שדיים

28. א. שד אחד

i. עד לגיל 30 שנה - 30%

ii. מעל לגיל 30 ועד לגיל 45 שנה - 25%

iii. מעל לגיל 45 שנה - 15%

ב. שני השדיים

i. עד גיל 30 שנה - 50%

ii. מעל לגיל 30 ועד לגיל 45 שנה - 40%

iii. מעל לגיל 45 שנה - 30%

לענין סעיף זה ייקבעו אחוזי הנכות לפי גילה של הנפגעת ביום בו נוצרה הפגימה.

פרק שלישי

תסמונות ניירולוגיות והפרעות פרכוסיות

תסמונות

מוחיות

והפרעות

בעצבים

29. הקרניאליים

[תיקונים: התש"ם, התש"ן (מס' 2), התשס"א (מס' 2)]

צד   צד לא
דומיננטי   דומיננטי

29 . (1) i המיפרזיס
- hemiparesis

5%	10%	א. בצורה מזערית
20%	30%	ב. בצורה קלה
40%	50%	ג. בצורה בינונית
60%	70%	ד. בצורה קשה
100%	100%	ii המיפלגיה hemiplegia
5%	10%	iii הפרעות בתחושה ללא שיתוק (המיאנסטזיה)
		(2) i פראפרזיס - paraparesis

10%	א. בצורה מזערית
20%	ב. בצורה קלה
50%	ג. בצורה בינונית
	ד. בצורה קשה, כושר
85%	

הליכה מוגבל

100%	ה . בצורה קשה, איבוד נושר הליכה
100%	ii פראפליגיה paraplegia iii תסמונת זנב הסוס cauda equina syndr . - אחוזי הנכות יקבעו לפי חומרת השיתוק המוגדרת בפסקה (i).

(3) i קוודריפארזיס
- quadripareisis

30%	א. בצורה קלה מאד
60%	ב. בצורה קלה
90%	ג. בצורה בינונית
100%	ד. בצורה קשה
100%	ii קוודריפליגיה quadriplegia (4) i אי שליטה נירוגנית על הסוגרים -

30%	א. בצורה חלקית
70%	ב. איבוד שליטה מלא

הערה: לא ייקבעו אחוזי נכות נוספים לפי סעיף זה בפראפרזיס בדרגת נכות של 85% ויותר ובקוודריפרזיס דרגת נכות של 90% ויותר, כי אחוזי הנכות כבר כלולים בקביעה לפי הסעיפים המתאימים של פרפרזיס וקוודריפרזיס.
ii איבוד נירוגני של כח גברא - הנכות תיקבע לפי סעיף 24(9).

(5) פגימות בעצבי המוח

	א. עצב (v) trigeminus
	i. בצורה קלה - 10%
	ii. בצורה בינונית - 20%
	iii. בצורה בינונית עם הפרעות תחושתיות ניכרות - 30%
	iv. בצורה קשה - 40%
	ב. עצב (vii) facialis
	i. בצורה קלה - 1%
	ii. בצורה בינונית - 10%

iii. בצורה קשה - 30%

ג. עצב x) (vagus)

i. בצורה קלה מאוד - 1%

ii. בצורה קלה - 10%

iii. בצורה בינונית - 20%

ד. עצב xi) (accessorius)

i. בצורה קלה - 1%

ii. בצורה בינונית - 10%

iii. בצורה קשה - 20%

ה. עצב xii) (hypoglossus)

i. בצורה קלה - 10%

ii. בצורה בינונית - 30%

iii. בצורה קשה - 40%

(6) neuritis

i. בצורה קלה - 1%

ii. בצורה בינונית - 10%

iii. בצורה ניכרת - 30%

iv. בצורה קשה - 50%

(7) הפרעות בתקשורת (היגוי ושפה פנימית) -

א. הפרעות בהיגוי (ריזארטריה של הדיבור בלבד)

i. הפרעות מזעריות - 1%

ii. בצורה קלה - 10%

iii. בצורה בינונית - 20%

iv. בצורה ניכרת - 40%

ב. הפרעות בשפה הפנימית (אפזיה תחושתית בלבד)

i. הפרעות מזעריות - 1%

ii. בצורה קלה - 10%

iii. בצורה בינונית - 20%

iv. בצורה ניכרת - 40%

ג. הפרעות תקשורת מעורבות קשות

i. עם אפשרות תקשורת עם הזולת - 60%

ii. ללא אפשרות תקשורת עם הזולת הן מן הצד ההבנתי והן מן הצד הביצועי - 100%

אחוזי הנכות הכוללת ייקבעו על פי אחוז הנכות הגבוה שנקבע באחת הפיסקאות בסעיף קטן זה.

(8) הפרעות בקואורדינציה ותסמונות אקסטרה-פירמידליות כגון: choreo-athetosis athetosis chorea

ימין שמאל

30% 20%

i בצורה קלה

40% 30%

ii בצורה בינונית

50% 40%

iii בצורה קשה

האחוזים הנ"ל מכוונים לפגימה של גף עליון ותחתון יחד.

במקרה של פגימה בגף אחד בלבד, ייקבעו אחוזי הנכות בהתאם להגבלת התנועות בפרקים הפרוקסימליים של הגף בעלי התפקיד הפגום.

(9) מחלת פרקינסון (morbus parkinson)

א. חצי גוף

20%	30%	i בצורה קלה
30%	40%	ii בצורה בינונית
40%	50%	iii בצורה קשה

ב. גף עליון בלבד

10%	20%	i בצורה קלה
20%	30%	ii בצורה בינונית
30%	40%	iii בצורה קשה

ימין שמאל

ג. גף תחתון בלבד

10%	10%	i. בצורה קלה
20%	20%	ii. בצורה בינונית
30%	30%	iii. בצורה קשה

(10) tic

אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיף 34 פסיכונירוזיס.

(11) אנצפלופטיה (encephalopathia)

א. ירידה ברמה הקוגניטיבית

i. הפרעות מזעריות - 1%

ii. בצורה קלה - 10%

iii. בצורה בינונית - 20%

iv. בצורה ניכרת - 40%

v. בצורה קשה - 60%

vi. אי יכולת קוגניטיבית - 100%

ב. שינויים באישיות והפרעות בהתנהגות

i. הפרעות מזעריות - 1%

ii. בצורה קלה - 10%

iii. בצורה בינונית - 20%

iv. בצורה ניכרת - 40%

v. בצורה קשה - 60%

vi. אי יכולת תיפקוד - 100%

אחוזי הנכות לצורך חישוב הנכות הכוללת ייקבעו על פי אחוז הנכות הגבוה שנקבע באחת הפיסקאות בסעיף קטן זה. בהפרעות הניורולוגיות האורגניות כגון שיתוקים, תופעות אפילפטיות, הפרעות בתקשורת (הפרעות בהיגוי והפרעות בשפה הפנימית) ייקבעו אחוזי הנכות בהתאם לסעיפים המתאימים. הפרעות פסיכוטיות ופסיכונורוטיקות הקשורות בפגיעה המוחית הטראומטית האורגנית, כלולות בסעיף קטן זה ואין להוסיף עליהן אחוזי נכות לפי סעיפים 33, 34 ו-34א לתוספת זו.

הפרעות

30. פרכוסיות

(תיקון התשנ"ה)

30. (1) כפיון (grand mal)

בהתקפים פרכוסיים המלווים איבוד ההכרה, הנכות תיקבע לפי הפירוט כלהלן:

א. לא היו התקפים פרכוסיים במשך שנתיים - 1%

ב. בצורה קלה - היו 1-4 התקפים במשך שנתיים - 10%

ג. בצורה בינונית - היה בממוצע התקף אחד ב-3-4 חודשים - 30%

ד. בצורה ניכרת - היה בממוצע התקף אחד לחודשיים - 50%

ה. בצורה קשה - היה בממוצע לפחות התקף אחד לחודש - 80%

ו. בצורה קשה מאד - היה בממוצע יותר מהתקף אחד לחודש - 100%

(2) כפיון מלווה בהפרעות נפשיות

פורשה הפגיעה כאחת הצורות המוגדרות בסעיפים קטנים (א)(1) עד (ה)(1) ונוסף לזה קיימים שינויים אפילפטיים באישיות או הפרעות נפשיות אפילפטיות המגבילים את ההתאמה הסוציאלית וכושר העבודה, נוהגים בהתאם להוראות תקנה 3.

(3) התקפים ליליים בלבד

הופיעו התקפים בלילה בלבד, נוהגים כפי שנקבע לגבי הפגיעות המוגדרות בסעיף קטן (5) דלהלן.

(4) כפיון פסיכומוטורי

אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם לשכיחות ההתקפים הפרכוסיים או בהתאם לשכיחותן ועוצמתן של הפרעות הבלתי פרכוסיות.

(5) (petit mal) minor seizures

התקפים קצרים של קיפוח מצב ההכרה (absence) עד לאבדן מוחלט של ההכרה, העלולים להיות מלווים ע"י פעולות אוטומטיות או הפרעות פסיכו-מנטליות כגון: (הזיות, הפרעות בחשיבה, במצב הרוח, בזכירה וכדומה)

א. לא היו התקפים במשך שנתיים - 1%

ב. היו בממוצע מדי חודש בחדשו -

i. בצורה קלה - לא יותר משני התקפים - 10%

- ii. בצורה בינונית - יותר משני התקפים אך לא יותר מ-4 - 20%
  - iii. בצורה ניכרת - יותר מ-4 התקפים - 40%
  - iv. בצורה קשה - מספר התקפים ממושכים מדי שבוע בשבוע - 60%
  - v. בצורה קשה מאוד - מצבי סטטוס חוזרים - 100%
- (6) התקפים ג'קסוניים (jacksonian) או מוקדים תנועתיים או תחושתיים - אחוזי הנכות ייקבעו לפי סעיפים קטנים (1)-(5) בהתחשב במצב העוצמה והשכיחות.

עצבי
הגפיים
31. העליונים

[תיקון התשס"א (מס' 2)]

31. (1) קבוצת השרשים (radicular group) העליונה או האמצעית או התחתונה

ימין שמאל

א. שיתוק חלקי

10%	20%	i. בצורה קלה
30%	40%	ii. בצורה בינונית
40%	50%	iii. בצורה קשה
60%	70%	ב. שיתוק מלא

(2) כל קבוצת השרשים (plexus)

א. שיתוק חלקי

10%	20%	i. בצורה קלה
30%	40%	ii. בצורה בינונית
50%	60%	iii. בצורה קשה
70%	80%	ב. שיתוק מלא

(3) שיתוק עצב radialis

א. שיתוק חלקי

10%	20%	i. בצורה קלה
20%	30%	ii. בצורה בינונית
30%	40%	iii. בצורה קשה
50%	60%	ב. שיתוק מלא

(4) שיתוק עצב medianus

א. שיתוק חלקי

5%	5%	i. בצורה קלה מאוד
10%	10%	ii. בצורה קלה
20%	30%	iii. בצורה בינונית
30%	40%	iv. בצורה קשה
50%	60%	ב. שיתוק מלא

(5) שיתוק עצב ulnaris

א. שיתוק חלקי

1%	1%	i. בצורה קלה מאוד
5%	5%	ii. בצורה קלה

ימין שמאל

10%	20%	iii. בצורה בינונית
20%	30%	iv. בצורה קשה
40%	50%	ב. שיתוק מלא

(6) שיתוק עצב circumflexus humeri או musculo-cutaneus

א. שיתוק חלקי

1%	1%	i. בצורה קלה
10%	10%	ii. בצורה בינונית
10%	20%	iii. בצורה קשה
20%	30%	ב. שיתוק מלא

(7) שיתוק עצב thoracalis longus

א. שיתוק חלקי

1%	1%	i. בצורה קלה או בינונית
10%	10%	ii. בצורה קשה
10%	20%	ב. שיתוק מלא

במקרה של מצב אחרי תיקונים ניתוחיים במטרה להחזיר התפקוד שאבד כתוצאה מפגיעה בעצב - ייקבעו

אחוזי הנכות בהתאם למצב התפקודי של היד.

(8) הפרעות בתחושה:

1%	א. ירידה בתחושה בשטח קטן ללא משמעות קלינית
1%	ב. ירידה בתחושה בכל אחת מהאצבעות
5%	ג. ירידה בתחושה בשטח גדול, 10%

הערה: אחוזי נכות לפי פסקה זו לא ייקבעו במקביל לנכות בשל צלקת מפריעה או פגיעה בעצב מעורב.

עצבי

הגפיים

32. התחתונים

[תיקון התשס"א (מס' 2)]

sciatic nerve) n. ischiadicus) (1) .32

א. שיתוק חלקי

i. בצורה קלה - 10%

ii. בצורה בינונית - 20%

iii. בצורה קשה - 40%

ב. שיתוק מלא - 60%

common peroneal nerve) - n. popliteus externus) (2)

א. ² שיתוק חלקי

i. בצורה קלה - 10%

ii. בצורה בינונית - 10%

iii. בצורה קשה - 20%

superficial peroneal nerve) n. musculo-cutaneus) (3)

א. שיתוק חלקי

i. בצורה קלה או בינונית - 1%

ii. בצורה קשה - 10%

ב. שיתוק מלא - 20%

deep peroneal nerve) n. tibialis anterior) (4)

א. שיתוק חלקי

i. בצורה קלה - 1%

ii. בצורה בינונית - 10%

iii. בצורה קשה - 20%

ב. שיתוק מלא - 30%

tibial nerve) n. tibialis posterior) (5)

א. שיתוק חלקי

i. בצורה קלה - 10%

ii. בצורה בינונית - 10%

iii. בצורה קשה - 20%

ב. שיתוק מלא - 20%

(6) n. femoralis or n. cruralis

א. שיתוק חלקי

i. בצורה קלה או בינונית - 10%

ii. בצורה קשה - 20%

ב. שיתוק מלא - 30%

(7) פגיעה בשורשים המותניים (lumbo - sacral radicular group)

א. בצורה קלה ללא הפרעה בהליכה או עמידה - 5%

ב. כנ"ל עם הפרעה קלה בהליכה או עמידה - 10%

ג. בצורה בינונית, קשיים עם הגבלת מרחק ההליכה, ללא צליעה משמעותית, קשיים בעמידה ממושכת - 20%

ד. בצורה ניכרת, צליעה בולטת, הליכה אפשרית רק בעזרת מכשיר - 30%

ה. בצורה קשה, שיתוק חלקי של הגף (50% - monoparesis)

ו. שיתוק הגף (80% - monoplegia)

ז. הפרעות בתחושה -

i. ירידה בתחושה בשטח קטן, ללא משמעות קלינית - 1%

ii. פרסטזיה או ירידה בתחושה בשטח גדול, נטיה לטראומה לא מורגשת - 5%

פרק רביעי

הפרעות נפשיות ונכות גופנית המלווה בהפרעות נפשיות

הערה:

דרגת הנכות במחלות הנפש ותגובות נפשיות מכל הסוגים תיקבע לפי המצב התפקודי, לפי סעיף מבחן אחד שמייצג את רוב הסימפטומים ובחומרה שמייצגת את מכלול הסימפטומים.

הפרעות

פסיכוטיות

ופסיכונירוטיות

psychotic

and psycho-

neurotic .33

disorders

(תיקון התשס"א)

33. א. הפרעה נפשית מזערית, כושר תפקודי תקין - 5%

ב. הפרעה נפשית עם הגבלה קלה בכושר התיפקודי - 10%

ג. הפרעה נפשית עם הגבלה בינונית בכושר התיפקודי - 20%

ד. הפרעה נפשית עם סימנים אובייקטיביים ניכרים, קיום צירוף הפרעות של סף גירוי נמוך, הפרעות בריכוז,

בחשיבה, באפקט, בכוח ההתמדה וברציה, המגבילות את הכושר התיפקודי בצורה ניכרת - 30%

ה. הפרעה נפשית עם סימנים אובייקטיביים קשים בקיום קשרים בין-אישיים תקינים ובצירוף הפרעות של סף

גירוי נמוך, הפרעה בריכוז, בחשיבה, באפקט, בכוח ההתמדה וברציה, המגבילות את הכושר התפקודי בצורה

קשה - 50%

1. הפרעה נפשית המלווה בהפרעה קשה בקיום יחסים בין-אישיים, בבחינת המציאות ובשיפוט, בצירוף סימנים אובייקטיביים קשים של ירידה בסף הגירוי, בריכוז, בחשיבה, באפקט, בכוח ההתמדה וברציה, המגבילה את הכושר הטיפיקודי בצורה קשה ביותר - 70%
2. מצב נפשי חמור ביותר עם אי-יכולת מוחלטת לתפקד באופן עצמאי, צורך בסיוע מתמיד בחיי יום-יום או צורך באשפוז - 100%

תגובה
נפשית
שנובעת
מנכות
גופנית 34.

(תיקון התשמ"ט)

34. דרגת הנכות הקבועה לצד פגימה גופנית כוללת גם את הנכות הנפשית הנובעת ממנה; אולם אם מצאה הועדה הרפואית כי התגובה הנפשית חורגת בעוצמתה מזו ההולמת את אותה פגימה, רשאית היא לקבוע דרגת נכות נוספת עבור התגובה הנפשית, כמפורט להלן:
- א. תגובה נפשית שנובעת ישירות מהנכות הגופנית ומהווה תגובה חורגת מהרגיל מזו ההולמת את אותה פגימה; כושר תפקודי נפשי תקין - 5%
- ב. תגובה נפשית שנובעת ישירות מהנכות הגופנית ומהווה תגובה חורגת מהרגיל מזו ההולמת את אותה פגימה; קיימת הגבלה קלה בכושר תפקודי נפשי - 10%
- ג. תגובה נפשית שנובעת ישירות מהנכות הגופנית ומהווה תגובה חורגת מהרגיל מזו ההולמת את אותה פגימה; קיימת הגבלה בינונית בכושר הטיפיקודי הנפשי - 20%
- ד. תגובה נפשית שנובעת ישירות מהנכות הגופנית ומהווה תגובה חורגת מהרגיל מזו ההולמת את אותה פגימה; קיימת הגבלה ניכרת בכושר התפקודי הנפשי - ייקבעו אחוזי נכות נפרדים בהתאם לסעיף 33ד, ה, ו או ז.
- ה. נכות נפשית כתוצאה מפגיעה מוחית תיקבע בהתאם לסעיף 29(11).

הפרעות
בתר
חבלתיות
post-
traumatic
stress
disorders. 34.

(תיקון התשס"א)

34. א. הפרעה נפשית מזערית, כושר תפקודי תקין - 5%
- ב. הפרעה נפשית עם הגבלה קלה בכושר התפקודי - 10%

- ג. הפרעה נפשית עם הגבלה בינונית בכושר התפקודי - 20%
- ד. הפרעה נפשית עם סימנים אובייקטיביים ניכרים, קיום צירוף הפרעות של סף גירוי נמוך, הפרעות בריכוז, בחשיבה; באפקט, בכוח ההתמדה וברציה, המגבילות את הכושר התפקודי באופן ניכר - 30%
- ה. הפרעה נפשית עם סימנים אובייקטיביים קשים בקיום קשרים בין-אישיים תקונים ובצירוף הפרעות של סף גירוי נמוך, הפרעה בריכוז, בחשיבה, באפקט, בכוח ההתמדה וברציה, המגבילות את הכושר התפקודי באופן קשה - 50%
- ו. הפרעה נפשית המלווה בהפרעה קשה בקיום יחסים בין-אישיים, בבחינת המציאות ובשיפוט, בצירוף סימנים אובייקטיביים קשים של ירידה בסף הגירוי, בריכוז, בחשיבה, באפקט, בכוח ההתמדה וברציה, המגבילות את הכושר התפקודי באופן קשה ביותר - 70%
- ז. מצב חמור ביותר עם אי יכולת מוחלטה לתפקד באופן עצמאי, צורך בסיוע מתמיד בחיי יום או באשפוז - 100%

פרק חמישי

מחלות ופגימות במערכת הלוקומוטורית

מחלות
העצמות
35. והפרקים

(תיקון התשס"א)

35. (1) ארטריטיס רבמטואידית, ניוונית או מכל סוג אחר
- א. אין השפעה על כושר הפעולה הכללי ואין הגבלת תנועות - 1%
- ב. קיימת השפעה קלה על כושר הפעולה הכללי או התנועות - 10%
- ג. קיימת השפעה בינונית על כושר הפעולה - 20%
- ד. ההשפעה על כושר הפעולה הכללי היא יותר מבינונית או קיימת הגבלה ניכרת בתנועות - 30%
- ה. בצורה קשה, קיים קשיון בפרקים הקטנים בלבד - 50%
- ו. בצורה קשה מאוד, קשיון בפרקים הגדולים, המצב הכללי ירוד - 80%
- ז. בצורה חמורה, החולה רתוק לכסא גלגלים או הופיעו סיבוכים רציניים - 100%
- (2) osteomyelitis chronica
- א. ישנו גת (sinus) מפריש, תמידי
- i. אין החמרה חריפה, אין סימנים כלליים והפרעות בתנועות - 10%
- ii. אין החמרה חריפה, אין סימנים כלליים, קיימות הפרעות קלות בתנועה - 20%
- ב. ישנם sequester והפרשה מוגבלת - 30%
- ג. הצורה האמורה בפסקה ב, אך קיימים גם סימנים כלליים - 50%
- ד. הצורה האמורה בפסקה ג, אך קיימים סימנים כלליים תמידיים המחייבים שכיבה מתמדת במיטה - 100%
- (3) שחפת העצמות והפרקים
- א. בתקופה החריפה של המחלה

- i. בצורה קלה או בינונית - 50%
- ii. בצורה קשה, ישנן הפרעות ניכרות בפעולה - 70%
- iii. בצורה קשה מאוד, ישנם סימנים לשחפת כללית - 100%
- ב. לאחר חילוף התקופה החריפה
- i. הטיפול נמשך, אין סימני פעילות - 30%
- ii. הטיפול נמשך וקיימים עדיין סימני פעילות - 50%
- ג. מצב שלאחר שחפת שנתרפה - אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם לפגימות בעצמות ובפרקים.
- (4) מחלה או חבלה בפרק גדול בגף
- א. כאבים כרוניים: (monoarthralgia), מתועדים ללא ממצא אורגני וללא הגבלה בתנועות - 1%
- ב. הפרעה בצורה קלה בלי ממצא אובייקטיבי - 5%
- ג. הפרעה בצורה קלה, קיים ממצא אובייקטיבי - 10%
- הערה: אחוזי נכות לפי פסקה זו לא ייקבעו במקום או במקביל לסעיף מבחן ספציפי בפרק זה.
- (5) osteoporosis
- א. ממצא מעבדתי בלבד - 1%
- ב. בסיבוכים של אוסטאופורוזיס -
- דרגת הנכות תיקבע לפי מיקום הפגיעה.

36. גולגולת

36. (1) ליקויי צורה בין אם נגרם חסר מועט של העצם ובין לאו
- א. אין הפרעות אובייקטיביות - 1%
- ב. ישנן הפרעות אובייקטיביות - אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם להפרעות הניורולוגיות.
- (2) חסר בעצמות הגולגולת
- א. עד שלושה סנטימטרים מרובעים - 5%
- ב. מעל לשלושה ועד חמישה סנטימטרים מרובעים - 10%
- ג. מעל ל-5 ועד ל-10 סנטימטרים מרובעים - 20%
- ד. ביותר מ-10 סנטימטרים מרובעים
- i. ללא hernia cerebri - 30%
- ii. ישנה hernia cerebri - 80%
- (3) במצבים שלאחר תיקון פלסטי של חסר בעצמות הגולגולת ייקבעו מחצית אחוזי הנכות בהתאם לסדר גודל החסר שהיה קיים לפני התיקון לפי סעיף קטן (2).
- (4) במקרים לאחר פציעה בגולגולת עם סיבוכים תוך-גולגולתיים המלווים הופעות של שיתוקים, התקפים ג'קסוניים או הפרעות פונקציונליות אחרות, ייקבעו אחוזי הנכות בהתאם לפגימות.

עמוד

37. השדרה

37. (1) קיבוע עמוד השדרה

א. קיבוע עמוד השדרה הצווארי (cervical ankylosis)

i. בזווית נוחה - 30%

ii. בזווית בלתי נוחה - 50%

זווית נוחה - הקיבוע הוא בגדר היציבה התקינה;

זווית בלתי נוחה - היציבה הכוללת מופרעת, קיימת סטייה בציר.

ב. קיבוע עמוד השדרה הגבי (dorsal ankylosis)

i. בזווית נוחה - 10%

ii. בזווית לא נוחה - 30%

זווית נוחה - זווית שאינה עוברת את הקיפוזיס הנורמלית ואין אנגולציה צדדית או קדמית-אחורית חדה.

ג. קיבוע עמוד השדרה המותני (lumbar ankylosis)

i. במצב נוח - 30%

ii. במצב בלתי נוח - 40%

iii. במצב של דפורמציה קשה עם הפרעה בולטת, ביציבה - 50%

מצב נוח - שמירה על היציבה בגבולות הנורמה;

מצב בלתי נוח - שינוי ניכר או גס ביציבה.

ד. קיבוע מוחלט של כל עמוד השדרה

i. בזווית נוחה - 60%

ii. בזווית בלתי נוחה, גם אם קיימות תנועות קלות של הצוואר - 100%

זווית העולה על 30 מעלות לגבי הקו המאונך נחשבת לבלתי נוחה.

(2) הגבלת התנועות בעמוד השדרה

א. הגבלת התנועות בעמוד השדרה הצווארי (cervical spine)

i. כאבים כרוניים, מתועדים, ללא ממצא אורגני וללא הגבלת תנועות - 1%

ii. הגבלה מזערית - 5%

iii. הגבלה קלה - 10%

iv. הגבלה בינונית - 20%

v. הגבלה קשה - 30%

vi. אי-יציבות של עמוד השדרה הצווארי שהוכחה בצילומי רנטגן בתנחות שונות - 30%

ב. הגבלת התנועות בעמוד השדרה הגבי (dorsal spine)

i. כאבים כרוניים, מתועדים, ללא ממצא אורגני וללא הגבלת תנועות - 1%

ii. הגבלה מזערית או קלה - 5%

iii. הגבלה בינונית או קשה - 10%

ג. הגבלת התנועות בעמוד השדרה המותני (lumbar spine)

i. כאבים כרוניים, מתועדים, ללא ממצא אורגני וללא הגבלת תנועות - 1%

ii. הגבלה מזערית - 5%

iii. הגבלה קלה - 10%

iv. הגבלה בינונית - 20%

v. הגבלה קשה - 30%

(3) שברים בעמוד השדרה

א. מצב אחרי שבר בגוף החוליה

i. ללא תזוזה וללא שינוי צורה - 1%

ii. עם תזוזה קלה - 5%

iii. עם תזוזה ניכרת - 10%

iv. עם שינויי צורה ותזוזה קשים - 20%

ב. שבר של זיז החוליה (processus)

i. שבר לא מחובר של זיז רוחבי (processus transversus) - 1%

ii. שבר לא מחובר של זיז קוצי (processus spinosus) - 5%

ג. שבר לא מחובר בעצם הזנב (coccygeum) או עצם הסקרלי (sacrum)

i. ללא תזוזה - 1%

ii. עם תזוזה - 5%

בנוסף לשבר בעמוד השדרה, תיקבע נכות בגלל הגבלה בתנועות עמוד השדרה או הפרעות נירולוגיות בהתאם

למיקום האנטומי.

(4) עד (10) (נמחקו).

בית

38. החזה

[תיקונים: התשנ"ה (מס' 2), התשס"א (מס' 2)]

38. (1) שינויים בצורת בית החזה הנגרמים כתוצאה ממחלה, פציעה או ניתוח

א. השינויים הם בלתי ניכרים, אין הפרעות בנשימה ובפעולות הלב - 1%

ב. מצבים שאחרי כריתת צלעות או שברים בצלעות - אחוזי הנכות ייקבעו בנוסף לליקוי תפקודי הריאות

i. (נמחק)

ii. לאחר שבר בצלעות שלא התאחה מעל 3 חודשים - 1%

iii. לאחר כריתת צלע אחת - 1%

iv. לאחר כריתת 2 צלעות מצד אחד - 10%

v. לאחר כריתת 3 או 4 צלעות מצד אחד - 20%

vi. לאחר כריתת 5 או 6 צלעות מצד אחד - 30%

vii. לאחר כריתת יותר מ-6 צלעות מצד אחד - 50%

(2) פציעת שרירי בית החזה

א. בצורה בינונית - 10%

ב. בצורה קשה - 20%

עצם

הבריח

ועצם

39. השכם

39. (1) חיבור גרוע בלי התקצרות לאחר שבר של עצם הבריח או עצם השכם - 1%
- (2) אי-התאחות (non union) בחלק האמצעי או הפנימי של עצם הבריח - 10%
- (3) נקע של עצם הבריח (acromio-clavicular dislocation) ללא הגבלה בתנועות - 5%
- (4) sterno-clavicular dislocation (anterior) - 5%
- (5) sterno-clavicular dislocation (posterior) - 20%

ימין שמאל

עצמות
הגפיים
40. העליונים

40. (1) חיבור גרוע של עצם הזרוע
(humerus) קיים קיצור ניכר או
זווית ניכרת עם הגבלה בתנועות 20% 10%
המרפק או בכתף בצורה קלה או
בינונית
- (2) חיבור גרוע של עצם הזרוע עם
השחתת; צורה קשה והגבלת
התנועות במפרק המרפק או פרק
הכתף בצורה קשה 30% 20%
- (3) אי-התאחדות עצם הזרוע בלי
התהוות פרק נד מדומה כגון
(fibrous union) 30% 20%
- (4) אי-התאחות עצם הזרוע עם
התהוות פרק נד מדומה(false flail joint)
(joint) 50% 40%
- (5) אי-התאחות שתי עצמות
האמה, רדיוס ואולנה (radius et ulna)
עם התהוות פרק נד מדומה
(6) אי-התאחות האולנה בחצי
העליון או אי-התאחות הרדיוס בחצי
התחתון בלי דפורמציה ניכרת 20% 15%
- (7) כמו בסעיף קטן (6), קיימת
דפורמציה ניכרת 30% 20%
- (8) אי-התאחות האולנה בשליש
התחתון 10% 10%
- (9) אי-התאחות הרדיוס בשליש
העליון 20% 15%

(10) חיבור גרוע של האולנה (ulna) 5% 10%
(
(11) חיבור גרוע של הרדיוס 10% 10%
(radius)
(12) אבדן גף עליון

א. בפרק הכתף 70% 80%
ב. מעל מקום החיבור m. deltoideus 65% 75%
ג. מתחת למקום החיבור m. deltoideus 60% 70%
(13) אבדן האמה

א. מעל מקום החיבור הרדיאלי 55% 65%
של m. pronator teres
ב. מתחת למקום החיבור 50% 60%
הרדיאלי של m. pronator teres
(14) אבדן היד בשורש 50% 60%
(15) אבדן כף היד בהישמר פרק 50% 55%
שורש היד

פרק המרפק

ציור מס' 1

□

פרק המרפק

ציור מס' 2

□

41. (1) נקיעה חוזרת של הכתף (recurrent humero-scapular dislocation)

שמאל	ימין	
		א. בקיעות שכיחות והכרח
20%	20%	להיזהר מתנועות מעל גובה
		השכם
		ב. נקיעות שכיחות המופיעות
20%	30%	בכל תנועה
		ג. נקיעות שכיחות הניתנות
30%	40%	להחזרה רק בעזרה רפואית

שמאל	ימין	
		ד. לאחר ניתוח - פעולת הזרוע
5%	5%	טובה
		(2) מפרק נד של הכתף (flail
40%	50%	(shoulder
		(3) קשיון (ankylosis) של פרק
		הכתף

25%	30%	א. קשיון נוח
40%	50%	ב. קשיון לא נוח
		בקשיון נוח נמצאת הזרוע בריחוק של
		50°-45° מהגוף בתנוחת-מה קדימה.

בקשיון לא-נוח נמצאת הזרוע בריחוק של 25° מהגוף או בריחוק מעבר ל-60°.

(4) הגבלת התנועות בפרק הכתף

1%	1%	א. מעל לגובה השכם
----	----	-------------------

15%	15%	ב. עד לגובה השכם
25%	25%	ג. עד 45° מהגוף או הגבלה ניכרת בסיבוב כלפי חוץ או פנימה
35%	35%	ד. עד 30° מהגוף

(5) פרק המרפק

		א. מצב אחרי שבר או חבלה בפרק שהתרפא מבלי להשאיר שינויים או הגבלות תפקודיות
1%	1%	ב. מצב אחרי שבר במרפק שהתרפא עם שינוי בזוויות כגון cubitus varus, cubitus valgus ; או הוצאת ראש הרדיוס, ללא הגבלת התנועות
10%	10%	

(6) קשיון במרפק

20%	30%	א. קשיון נוח
30%	40%	ב. קשיון לא נוח
		קשיון נוח משמע - תנוחת המרפק בזוויות שבין 70° עד 90° (ראה ציור מס' 1) ובעמדה אמצעית של האמה; קשיון לא נוח - תנוחה מעבר לגבולות ה"ל", עם הגבלה בסיבובי האמה (pro-supinatio).

היד

ציור מס' 3

□

(7) הגבלת התנועות במרפק

א. הגבלות בכיפוף קיים יישור
מלא של המרפק או שהוא
מוגבל בלא יותר מ-25°
והכיפוף אפשרי:

30%	40%	i. מ-0° עד 35°
20%	30%	ii. מ-0° עד 60°
10%	15%	iii. מ-0° עד 90°
1%	1%	iv. מ-0° עד 150°

ב. הגבלות ביישור

קיים כיפוף מלא של המרפק
או שהוא מוגבל מ-150° עד
ל-90° והיישור אפשרי עד
לתנוחה

30%	40%	i. של 90°
10%	15%	ii. של 60°
10%	10%	iii. של 30°
1%	1%	iv. מ-0° עד 150°

שמאל ימין

(8) במקרים עם הגבלות ביישור
ובכיפוף גם יחד כשכל הגבלה
כשלעצמה אינה מצדיקה קביעה של
יותר מ-0% נכות, ייקבעו 10%
נכות. במקרים של הגבלות תנועה
במרפק גם ביישור וגם בכיפוף יש
לנהוג לפי תקנה 3, ובלבד שאחוזי
הנכות הכוללים לא יעלו על אחוזי
הנכות בסעיף קשיון לא נוח של
המרפק.

(9) מפרק נד של המרפק (flail)

30% 40%

1%	1%	א. מצב אחרי חבלה בפרק כף היד הפרעות מזעריות בתנועות
15%	20%	ב. קשיון נוח
30%	40%	ג. קשיון לא נוח
20%	30%	ד. קשיון בעמדה בינונית, בין נוח ובין לא נוח
		קשיון נוח - כף היד נמצאת בכיפוף גבי של 15° - 25° ובאבדוקציה אולנרית או נויטרלית.

קשיון לא נוח - כף היד נמצאת בכיפוף פלמרי כלשהו או באבדוקציה רדיאלית.

5%	10%	ה. הגבלה בתנועות פרק שורש היד עם אפשרות כיפוף גבי של 15°
20%	30%	ו. איבוד ה-pronatio וה-supinatio, היד קבועה במצב של supinatio או hyperpronatio
10%	20%	ז. איבוד ה-supinatio וה-pronatio או הגבלת תנועותיהם במצב נוח ובמצב של pronatio בעמדה נויטרלית הגבלת התנועות בפרק שורש היד כתוצאה מתהליכים הגורמים לארטרוזיס כגון pseudoarthrosis of carpal-scaphoid; lunato-malacia etc. - אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם לסעיף 35.

סטיה רדיאלית ואולנרית

ציור מס' 4

עמדת ביניים סטיה אולנרית

□

שרירי

הגפיים

42. העליונים

(תיקון התשנ"ה)

שמאל ימין

42. (1) פציעת שרירי הכתף

. א trapezius serratus
magnuslevator scapulae

10% 10% i. בצורה בינונית

10% 20% ii. בצורה ניכרת

20% 30% iii. בצורה קשה

. ב. pectoralis major minor

latissimusdorsi teres

major

10% 10% i. בצורה בינונית

20% 20% ii. בצורה ניכרת

30% 30% iii. בצורה קשה

. ג. deltoideus

10% 20% i. בצורה בינונית

20% 30% ii. בצורה ניכרת

30% 40% iii. בצורה קשה

. ד. supraspinatus

infraspinatus teresminor

subscapularis

coracobrachialis

10% 10% i. בצורה בינונית

שמאל ימין

10% 20% ii. בצורה ניכרת

20% 30% iii. בצורה קשה

(2) פציעת שרירי המרפק

.א. biceps brachialis brachioradialis

10% 10% i. בצורה בינונית

20% 20% ii. בצורה ניכרת

30% 30% iii. בצורה קשה

.ב. triceps anconeus

10% 10% i. בצורה בינונית

20% 20% ii. בצורה ניכרת

30% 30% iii. בצורה קשה

.ג. flexor carpi digiti

10% 10% i. בצורה בינונית

10% 20% ii. בצורה ניכרת

20% 30% iii. בצורה קשה

.ד. extensor carpi digiti

10% 10% i. בצורה בינונית

10% 10% ii. בצורה ניכרת

10% 20% iii. בצורה קשה

אצבעות הידיים

אצבע

בודדת

או

חלק

.43 ממנה

.43 (1) אגודל

20% 25% א. קטיעת אגודל עם עצם המסרק

או חלק ממנה

- ב. קטיעת שני גלילים או גליל וחצי 15% 20%
- ג. קטיעת הגליל הסופי 10% 15%
- ד. קטיעת חצי הגליל הסופי 8% 8%

(2) אצבע 2

- א. קטיעת אצבע 2 עם עצם 12% 15%
- המסרק או חלק ממנה
- ב. קטיעת לפחות 2½ גלילים 10% 12%

ימין שמאל

- ג. קטיעת 2 או 1½ גלילים 10% 10%
- ד. קטיעת הגליל הסופי או חצי ממנו 5% 5%

(3) אצבע 3

- א. קטיעת אצבע 3 עם עצם 12% 15%
- המסרק או חלק ממנה
- ב. קטיעת לפחות 2½ גלילים 10% 12%
- ג. קטיעת 2 או 1½ גלילים 10% 10%
- ד. קטיעת גליל סופי או חצי ממנו 5% 5%

(4) אצבע 4 או אצבע 5

- א. קטיעת אצבע 4 או 5 עם עצם המסרק או חלק ממנה 10% 10%
- ב. קטיעת לפחות 2½ גלילים 8% 10%
- ג. קטיעת 2 או 1½ גלילים 5% 8%
- ד. קטיעת גליל סופי או חצי ממנו 5% 5%

קשיון

44. אצבעות

היד

44. קשיון לא נוח של האצבעות - קשיון באחד או יותר מפרקי האצבעות אשר אינו מאפשר תפיסה או פתיחת היד ומפריע לפעולת האצבעות הסמוכות;

קשיון לא נוח של האגודל - תנוחה המונעת אחיזה;

קשיון נוח - קשיון המאפשר תפיסה ובאגודל הוא מאפשר אחיזה (pinch) -

(1) קשיון לא נוח של האצבעות - ייקבעו אחוזי הנכות כפי שנקבע לגבי קטיעה בלי ראש עצם המסרק.

10%	10%	(2) קשיון נוח של האגודל
7%	7%	(3) קשיון נוח של אצבע 2
5%	5%	(4) קשיון נוח של אצבע 3 או 4 או 5

mallet
finger .45

45. (1) של האגודל או של אצבע 2 - 7%

(2) של יתר האצבעות (פרט לאצבע 1 ואצבע 2) לכל אצבע - 5%

בפגימות מרובות של אצבעות הידיים: קטיעות, קשיון בפרקי האצבעות או פגימות אחרות וכן בשילוב פגימות שונות, ייקבעו אחוזי הנכות לאחר סיכום אחוזי הנכות לכל פגימה ופגימה בהתאם לסעיפים 43, 44, 45 (החשוב ייעשה כאמור בתקנה 3).

46. האגן

46. שינוי צורת האגן:

(1) אין השפעה על האברים הפנימיים שבאגן ואין הגבלה בתנועות - 1%

(2) ישנה השפעה על האברים הפנימיים שבאגן וקיימת הגבלה בתנועות - אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם להפרעות הנגרמות לאברים הפנימיים של האגן בתוספת אחוזי הנכות עבור הגבלת התנועות, לפי תקנה 3.
symphysiolysis (3) או תזוזה של מחצית האגן עם נזק בפרק sacroiliaca והפרעות סטטיות או הפרעות בהליכה - 25%

47. (1) אי-התאחות של עצם ה-femur

א. הגוף נתמך בעזרת מכשיר ארטופדי - 50%

ב. מפרק נד מדומה ואין הגוף יכול להיתמך ברגל גם בעזרת מכשיר - 70%

(2) חיבור גרוע של עצם הירך או של השוקה (tibia)

(faulty union of femur or tibia)

א. ללא הגבלת התנועות במפרקים הסמוכים - 10%

ב. עם הגבלת התנועות, אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם להגבלה.

לענין זה, חיבור גרוע של אחת מהעצמות הנ"ל, פירושו - סטיה של הציר מכיוונו התקין או מכיוונו המקורי עד להפרעה בסימטריה של הגפיים.

(3) אי-התאחות של הטיביה והפיבולה או הטיביה בלבד, ישנן תנועות רפות המחייבות שימוש במשענת -

30%

(4) אי-התאחות עצמות ה-tarsus או metatarsus או תוצאות אחרות של פציעות בכף הרגל המשפיעות על

כושר התנועות

א. בצורה קלה - 1%

ב. בצורה בינונית - 10%

ג. בצורה קשה - 20%

ד. בצורה קשה מאוד - 30%

(5) התקצרות של רגל אחת

א. עד 2 סנטימטרים - 1%

ב. מעל ל-2 ועד 3 סנטימטרים - 5%

ג. מעל ל-3 ועד 5 סנטימטרים - 10%

ד. מעל ל-5 ועד 7½ סנטימטרים - 20%

ה. מעל ל-7½ סנטימטרים - 40%

(6) קטיעת הגף התחתון

א. בפרק הירך - 80%

ב. בשליש העליון של עצם הירך או בסמוך מתחת לשליש - 80%

ג. באמצע הירך או בשליש התחתון, ישנה אפשרות של התקנת תחליף מלאכותי - 65%

(7) קטיעת השוק

א. עד 5 סנטימטרים מתחת לחיבור שריר מיתר הברך או בסמוך לזה - 55%

ב. ביותר מ-5 סנטימטרים מתחת לחיבור שריר מיתר הברך, כולל symes amputation - 50%

48. (1) פרק הירך

- א. מפרק נד - 70%
- ב. קשיון לא נוח - 50%
- ג. קשיון נוח - 40%

לענין זה, קשיון נוח - מצב בו הגוף נמצא בכיפוף מ-20° עד 30°, האבדוקציה היא מ-0° עד 10°; הרוטציה - נויטרלית.

פרק הירך

ציור מס' 5

הגבלות התנועה בכיפוף

□

ד. הגבלה במתיחה (extensio):

הגף איבד התנועות בזווית מ-0° עד 15° - 15%

ה. הגבלה בכיפוף המפריעה לישיבה - 20%

ו. הגבלה בהטייה (abductio), קירוב (adductio) או סיבוב (rotatio) של הגף - 20%

ז. הגבלה בינונית בכל התנועות - 30%

(2) הברך

א. אי-יציבות צדדית קשה (הברך מתעקמת תחת כובד משקל הגוף לצד אחד) - 30%

ב. אי-יציבות אחורית-קדמית עם התעקמות הברך תחת כובד משקל הגוף - 20%

ג. קשיון נוח - 30%

ד. קשיון לא נוח - 50%

קשיון לא נוח - פירושו: עמדת הברך ביישור יתר של יותר מ-10° (genu recurvatum) או כיפוף ביותר מ-

30° או סטיה צדדית (valgus varus) של יותר מ-20°.

ה. הגבלת תנועות הכיפוף

i. הכיפוף אפשרי בזווית מ-0° עד 90° - 1%

ii. הכיפוף אפשרי בזווית מ-0° עד 70° - 5%

iii. הכיפוף אפשרי בזווית מ-0° עד 45° - 10%

iv. הכיפוף אפשרי בזווית מ-0° עד 30° - 20%

v. הכיפוף אפשרי בזווית מ-0° עד 15° - 30%

ו. הגבלה ביישור הברך

i. יישור הברך אפשרי עד 5° - 1%

ii. יישור הברך אפשרי עד 10° - 10%

iii. יישור הברך אפשרי עד 15° - 20%

- iv. יישור הברך אפשרי עד 30° - 40%
- v. יישור הברך אפשרי עד 45° - 50%
- ז. נזק במניסקוס
  - i. נזק במניסקוס בצורה קלה - 10%
  - ii. נזק במניסקוס עם 20% locking
  - iii. מצב לאחר ניתוח הוצאת המניסקוס ללא הפרעות תפקודיות - 1%
  - iv. מצב לאחר ניתוח הוצאת המניסקוס קיימים שינויים ארטרוטיים קלים ודלדול קל של השרירים - 10%

פרק הברך

ציור מס' 6

מדידת הגבלות התנועה

□

(3) קרסול

א. הגבלה בתנועת פרק הקרסול

5%	i. בצורה קלה
10%	ii. בצורה בינונית
20%	iii. קשיון נח
30%	iv. קשיון לא נח

ב. נקע בקרסול

קביעת דרגת הנכות תתבסס על בדיקה קלינית וצילום מתיחה השוואתי (stress roentgenogram)

- i. מצב אחרי נקע יותר מפעמיים
ללא עדות לפגיעה ברצועות, וללא 1% פתיחה משמעותית
- ii. אי-יציבות של הרצועות, בצורה קלה עד בינונית, פתיחת יתר 5% (excess opening) מעל 5° עד 10°
- iii. אי-יציבות של הרצועות בצורה ניכרת, פתיחת יתר מעל 10° עד 10% 15°
- iv. אי-יציבות של הרצועות בצורה קשה, פתיחת יתר מעל 15° עד 20%

49. (1) רגל שטוחה pes valgus - pes planus חד או דו-צדדית

א. בכל הדרגות, אך התנועות במפרקי כף הרגל חפשיות; אין כיווץ שרירים - 1%

ב. בצורה בינונית - ישנה הגבלה בתנועות במפרקי הטרוסוס - 10%

ג. בצורה קשה - קיים כיווץ שרירים ו-callositas נרחבים - 20%

pes cavus (2) חד או דו-צדדית

א. בצורה קלה, התנועות במפרקי כף הרגל חופשיות - 1%

ב. עם כיווץ קבוע (clawing) של האצבעות והגבלה בתנועות מפרק כף הרגל - 10%

ג. הדפורמציה המתוארת בסעיף קטן ב בצורה יותר קשה ועם callositas נרחבים - 15%

ד. בצורה קשה מאוד - 20%

ה. talipes cavovarus קשה - 30%

ו. הגבלה בתנועות פרקי כף הרגל: subtalar joint או tarsal joints -

i. הגבלה קלה ללא דפורמציה - 5%

ii. קשיון נח עם דפורמציה - 10%

iii. קשיון לא נח - 20%

(3) קשיון נח של פרקי ה-tarsus כגון אחרי 10% - triple arthrodesis

(4) metatarsalgia טראומטית אחרי דפורמציה של הקשת הרחבית - 10%

(5) קטיעה לפי lisfranc או לפי chopart עם נטיה לעמדת 30% - equinus

(6) קטיעה כמתוארת בסעיף קטן (5) לאחר ארטרוודזיס בתנוחה נוחה - 25%

(7) קטיעה transmetatarsal - 25%

50. אצבעות

הרגל

50. (1) קטיעת האצבעות:

א. של כל האצבעות

i. עם ראשי ה-metatarsalia - 25%

ii. בלי ראשי ה-metatarsalia - 15%

ב. של אצבע 1

i. עם ראש ה-metatarsus - 20%

ii. בלי ראש ה-metatarsus - 10%

ג. של אצבע בודדת או שתי אצבעות, פרט לבוהן

i. עם ראש ה-metatarsus - 10%

ii. בלי ראש ה-metatarsus - 5%

ד. של שלוש או ארבע אצבעות, פרט לבוהן

i. עם ראש ה-metatarsus - 15%

ii. בלי ראש ה-metatarsus - 10%

hallux valgus (2) חד-צדדית קשה - 5%

hallux rigidus (3) חד-צדדית קשה - 10%

(4) אצבע פטיש

א. אצבע בודדת - 1%

ב. בכל האצבעות, חד-צדדית ומבלי 10% - pes cavus

(5) המצב שלאחרי ניתוח של hallux valgus כשהוא מלווה בהרחקת ראש ה-10% metatarsus

(6) מצב שלאחרי ניתוח hallux valgus תוך כדי שמירת ראש ה-5% metatarsus

שרירי

הגפיים

51. התחתוני

51. (1) פציעת קבוצת השרירים piriformis, gamellus, obturator, quadratus fem

א. בצורה בינונית - 10%

ב. בצורה ניכרת - 20%

ג. בצורה קשה - 30%

(2) gluteus maximus, medius, minimus

א. בצורה בינונית - 20%

ב. בצורה ניכרת - 30%

ג. בצורה קשה - 50%

(3) ilio-psoas, pectineus

א. בצורה בינונית - 10%

ב. בצורה ניכרת - 20%

ג. בצורה קשה - 30%

(4) adductor longus, brevis magnus, gracilis

א. בצורה בינונית - 10%

ב. בצורה ניכרת - 20%

ג. בצורה קשה - 30%

(5) sartorius, rectus femoris, vastus externus, intermedius-internus, tensor fasciae latae

א. בצורה בינונית - 10%

ב. בצורה ניכרת - 20%

ג. בצורה קשה - 30%

(6) semitendinosus, biceps femoris, semi-membranosus

א. בצורה בינונית - 10%

ב. בצורה ניכרת - 20%

ג. בצורה קשה - 30%

(7) tibialis anterior, extensor digit, longus, peroneus tertius

א. בצורה בינונית - 10%

ב. בצורה ניכרת - 10%

70%	65%	60%	55%	50%	40%	30%	20%	15%	15%	6/30	(6)
										6/36	
90%	80%	75%	70%	55%	40%	30%	25%	20%	20%	6/60	(7)
95%	90%	90%	75%	60%	45%	35%	30%	25%	25%	3/60	(8)
100%	100%	90%	80%	65%	50%	40%	35%	30%	30%	1/60	(9)
100%	100%	95%	90%	70%	55%	45%	40%	30%	30%	nlp	(10)

המספרים שבשורות המאוזנות והמסומנות במספרים (1)-(10) מציינים חדות ראייה של עין אחת, והמספרים שבטורים המאונכים והמסומנים באותיות (א'-י') את חדות הראייה של העין השנייה; האחוזים שבמשבצות בהצטלבות כל אחת מהשורות עם כל אחד מהטורים הם אחוזי הנכות.

הערה: חדות הראייה תימדד לאחר תיקון אופטי מלא במשקפיים.

(ב) הגבלת שדה הראייה

(1) הצטמצמות מרוכזת

קוטר ממוצע של שדה עין שתי	ראייה:	אחת עיניים
עד 60° (א)	10%	1%
41° - (ב) 59°	20%	5%
31° - (ג) 40°	40%	10%
21° - (ד) 30°	60%	25%
20° (ה) או פחות	100%	30%
(2) חסר החצי הפנימי של שדה הראייה מההיקף עד ל- 20° מהמרכז או פחות		
25%	10%	10%
(3) חסר החצי החיצוני של שדה הראייה מההיקף עד ל- 20° מהמרכז או פחות		
60%	20%	20%
(4) פגיעה דו צדדית הומונימית בשדה הראייה -		

50% (א) homonymous hemianopsia

10% (ב) homonymous quadrantanopsia

עליונה

40% (ג) homonymous quadrantanopsia

תחתונה

(5) הצטמצמות אחרת של
שדה הראייה

(א) חסר של פחות		
מרביע אחד של שדה הראייה	1%	2%
(ב) חסר רביע רקתי עליון	5%	15%
(ג) חסר המחצית העליונה	10%	20%
(ד) חסר רביע רקתי תחתון	10%	30%
(ה) חסר המחצית התחתונה	20%	65%
(ו) חסר רביע אפי עליון	1%	10%
(ז) חסר רביע אפי תחתון	10%	20%

הערה: לצורך קביעת דרגת נכות לפי סעיף מבחן זה יש לבצע בדיקה במכשיר גולדמן עם מטרה v/4 או במכשיר מקובל אחר.

עין שתי
אחת עיניים

עקירת עין,
שינוי במנח
העין
53. והעפעפיים

[תיקונים: התש"ס, התש"ס (מס' 2)]

53. (1) מצב אחרי עקירת עין או

הצטמקותה (phtysis) בחישוב 5%
קומולטיבי

(2) מצב אחרי עקירת העיניים 100%

(3) שינוי במנח העין והעפעפיים -

(א) ectropion entropion

lagophthalmus

2% 1%

		exophthalmus	בצורה
		קלה עד בינונית	
		ectropion entropion	(ב)
20%	10%	lagophthalmus	
		exophthalmus	בצורה
		קשה	
		enophthalmus	(ג) (כולל)
2%	1%	pseudoptosis	(בצורה
		קלה עד בינונית	
		enophthalmus	(ד) (כולל)
20%	10%	pseudoptosis	(בצורה
		קשה	

מצב
אחרי
פציעה
54. חודרת

(תיקון התש"ס)

54. הנכות תיקבע בהתאם לפגימות שנשארו לאחר אותה פציעה.

צניחת
עפעף
55. (ptosis)

55. (א) צניחה חלקית

2%	1%	1-מ-1 מ"מ עד 1.5 מ"מ	(1)
20%	10%	1.6-מ-1 מ"מ עד 5 מ"מ	(2)
30%	15%	צניחה חלקית המכסה את האישון במבט קדימה	(3)

(ב) צניחה מלאה - אחוזי הנכות ייקבעו בהתאם ללוח לקביעת חדות הראייה: חדות הראייה של העין הפגועה תיחשב כחדות ראייה של 3/60.

(ג) פטוזיס המהווה פגם קוסמטי - בעין שנכותה 30% תינתן תוספת של 5% בחישוב קומולטיבי.

דרכי
הדמעות,
.56 חוסר
דמעות

(תיקון התש"ס)

.56 (א) הפרעות בניקוז הדמעות

2%	1%	(1) הפרעות בניקוז הדמעות בלא דמעת חיצונית
20%	10%	(2) הפרעות בניקוז הדמעות עם דמעת חיצונית

שתי	עין
עיניים	אחת

(ב) חוסר דמעות

2%	1%	(1) חוסר דמעות בצורה קלה עד בינונית
20%	10%	(2) חוסר דמעות ניכר או מוחלט

הערה: לתופעות נלוות בקרנית ובלחמית תינתן נכות נוספת על פי סעיפי מבחן מתאימים.

פזילה וליקוי
.57 בקונברגנציה

(תיקון התש"ס)

.57 heterophoria (א) או חולשת

10%	קונברגנציה הגורמות להפרעות
	תפקודיות
	(ב) פזילה

10%	(1) בלא כפילות ראייה, או עם כפילות במבט כלפי מעלה
15%	(2) עם כפילות ראייה במבט כלפי מטה ו/או לצדדים

(3) עם כפילות ראייה במבט ישר 20%
קדימה

(4) עם כפילות ראייה המחייבת
25% כיסוי עין אחת

הערה: איבוד אקומודיציה - ראה פרט 62(ד).

ברקית
(glaucoma)
, לחץ תוך
58. עיני מוגבר

(תיקון התש"ס)

10%	5%	58. (א) גלאוקומה
2%	1%	(ב) מצב אחרי ניתוח או טיפול לייזר מוצלחים
1%	1%	(ג) יתר לחץ תוך עיני המצדיק מעקב בלבד חד או דו עיני

הערה: פגיעה בחדות ראייה ובשדה הראייה הנלווית לגלאוקומה מזכה בנכות נוספת, על פי סעיפי מבחן מתאימים.

דלקת
לחמית,
דלקת
59. עפעפיים

(תיקון התש"ס)

2%	1%	59. (א) מצב קל
7%	5%	(ב) מצב בינוני
15%	10%	(ג) מצב קשה

גרענת
60. (trachoma)
(

(תיקון התש"ס)

60. דרגת הנכות תיקבע בהתאם לפרט 59.

אחת עיניים

עכירות

61. בקרנית

(תיקון התש"ס)

1%	1%	61. בלא פגם קוסמטי
10%	5%	(ב) עם פגם קוסמטי

הערה: הפגיעה בראייה הנלווית לפגיעה בקרנית תיקבע לפי הלוח.

62. עדשה

(תיקון התש"ס)

20%	10%	62. (א) חוסר עדשה או נקע (luxation) של העדשה
		(ב) תת נקע (sub-luxation)
10%	5%	של העדשה עם הפרעות ניכרות
		(ג) מצב לאחר השתלת עדשה
10%	5%	תוך עינית בלא אובדן אקומודציה
		(ד) אובדן אקומודציה שאינה נובעת מפרסביופיה (תוספת)
10%	5%	(ה) ירוד (cataract)

הערה: הפגיעה בראייה הנלווית לפגיעה בעדשה תיקבע לפי הלוח.

הרחבת

אישון

חבלתית

(traumatic)

63. mydriasis

(

(תיקון התש"ס)

2%	1%	63. (1) אישון רחב, אך מתכווץ באור לקוטר קטן מ-5 מ"מ
		(2) אישון שאינו מתכווץ עד לקוטר 5 מ"מ, או אישון מעוות
10%	5%	

הערה: הפגיעה בראייה הנלווית לפגיעה באישון תיקבע לפי הלוח.

קולבומה
של
.64 הקשתית

(תיקון התש"ס)

2%	1%	64. (א) קטנה או מוסתרת על ידי העפעף העליון
		(ב) גדולה, או הכוללת את שוער האישון (sphincter) - הנכות תיקבע בהתאם לפרט 63(2).

הערה: הפגיעה בראייה הנלווית לפגיעה בקשתית תיקבע לפי הלוח.

דלקת
הענבית
.65 (uveitis)
(

(תיקון התש"ס)

2%	1%	65. (א) שנה לפחות אחרי הדלקת, בלי התקפים חוזרים
		(ב) מצב עד שנה לאחר הדלקת הראשונה או יותר משנה עם התקפים חוזרים נדירים
20%	10%	(ג) התקף ראשון של הדלקת או דלקות חוזרות תכופות או דלקת מתמשכת
30%	15%	

הערה: הפגיעה בראייה הנלווית לפגיעה בענבית תיקבע לפי הלוח.

עין שתי
אחת עיניים

זגוגית
vireous)
(body .66

(תיקון התש"ס)

.66 (א) עכירות בזגוגית

		(1) בצורה קלה, כולל
2%	1%	הפרדות זגוגית אחורית
		(.p.v.d)
10%	5%	(2) עכירות בינונית או קשה
10%	5%	(ב) לאחר ניתוח כריתת
		זגוגית אחורית

הערה: הפגיעה בראייה הנלווית לפגיעה בזגוגית תיקבע לפי הלוח.

ירוד
(.67 cataract)
(

(תיקון התש"ס)

.67 יחול המבחן שבפרט 62(ה).

רשתית
(.68 retina)
(

(תיקון התש"ס)

2%	1%	.68 (א) מצב לאחר טיפול מוצלח בהפרדות
		רשתית
10%	5%	(ב) רטינופטיות המחייבות
		טיפול והפרדות רשתית
2%	1%	(ג) רטינופטיות אחרות שאינן
		מחייבות טיפול

הערה: הפגיעה בראייה ובשדה הראייה, הנלווית לפגיעה ברשתית, מזכה בנכות נוספת על פי סעיפי מבחן מתאימים.

פרק שביעי

מחלות אף, פה, אוזן וגרון

[תיקון התשנ"ה (מס' 2)]

69. א. שינויים בצורה החיצונית -

- (1) בצורה קלה ללא הפרעות בנשימה - 1%
- (2) בצורה ניכרת עם הפרעות בנשימה או חסר של חלק מהאף, נחיריים לא גלויים - 20%
- (3) חסר של אף כולו או חלקו, נחיריים גלויים - 30%
- ב. הפרעות בנשימה דרך האף כתוצאה משינויים בחלל האף כולל: allergic vasomotor rhinitis: atrophic rhinitis

(1) הפרעה קלה עד בינונית - 1%

(2) הפרעה ניכרת, חסימה חד צדדית קבועה - 10%

(3) חסימה דו צדדית קבועה - 20%

ג. אובדן חוש הריח והטעם -

(1) אובדן חוש הריח - 1%

(2) אובדן חוש הריח והטעם - 5%

70. הבליעה

[תיקון התשנ"ה (מס' 2)]

70. א. ליקויים בחך הרך

(1) בצורה קלה - 10%

(2) בצורה קשה עם הפרעות ניכרות בדיבור - 20%

ב. חסר בחך הקשה -

(1) פחות ממחצית - 10%

(2) מחצית או יותר - 20%

ג. הלוע (pharynx) -

(1) דלקת כרונית בצורה בינונית עם גירוי קבוע - 1%

(2) דלקת כרונית בצורה ניכרת עם קשיים קבועים בבליעה - 5%

(3) הפרעה קשה בבליעה שמחייבת שימוש בזונדה - 20%

לארינקס
מיתרי
הקול
וקנה
(larynx)
vocal
cords
71. trachea
(

[תיקון התשנ"ה (מס' 2)]

71. א. הפרעות בדיבור כתוצאה ממחלה, פציעה או ניתוח של לארינקס או קנה -

- (1) צרידות לא קבועה (אינטרמיטנטית) - 1%
- (2) צרידות קבועה -
  - i. בצורה קלה עד בינונית, הדיבור ברור - 5%
  - ii. בצורה ניכרת, אין קשיים בקליטת הדיבור - 10%
  - iii. בצורה קשה, הגורמת לקשיים לזולת בהבנה או קליטה של הדיבור - 20%
  - iv. איבוד קול (aphonia) ללא טראכאוסטומיה - 30%

ב. הפרעות בנשימה -

- (1) בצורה קלה, ללא השפעה על תיפקודי ריאות - 5%
- (2) עם השפעה על תיפקודי הריאות - דרגת הנכות תיקבע לפי חומרת הליקוי התיפקודי לפי פרט 5.א.
- (3) טראכאוסטומיה מתמדת (כולל איבוד קול) (50% - persistent tracheostomy)

חוש
השמיעה
72. ואוזניים

[תיקון התשנ"ה (מס' 2)]

72. א. ליקויי שמיעה בתחום הדיבור (צלילים נמוכים) -

אחוזי הנכות ייקבעו לפי לוח תוצאות אודיומטריה שלהלן:
הבדיקה האודיומטרית תבוצע בידי קלינאי תקשורת מוסמך ותיערך בתא אטום תקני.
הערכת הנכות תבוסס על ערכי צליל טהור (pt).
התוצאה הקובעת תחושב לפי ממוצע של ירידה בשמיעה בתדירויות של 500, 1,000, ו-2,000 מחזורים לשנה, לגבי כל אוזן בנפרד.
בדיקת סף השמיעה למילים (srt) תבוצע כבדיקת ביקורת חובה.
לוח תוצאות אודיומטריה:

הפחתת

א ב ג ד ה ו ז ח ט י י"א י"ב י"ג י"ד

נושך														
מעל	76	71	66	61	56	51	46	41	36	31	26	21	15	השמיעה
80	80	75	70	65	60	55	50	45	40	35	30	25	20	בדציבלים
10	10	10	10	5	5	5	5	5	5	1	1	1	1	15-20 (1)
15	15	10	10	10	10	10	10	10	5	5	5	5	1	21-25 (2)
20	15	15	15	15	15	15	10	10	10	10	10	5	1	26-30 (3)
20	20	20	20	20	15	15	15	15	15	15	10	5	1	31-35 (4)
25	25	25	25	20	20	20	20	20	20	15	10	5	5	36-40 (5)
30	30	25	25	25	25	25	25	25	20	15	10	10	5	41-45 (6)
30	30	30	30	30	30	30	25	25	20	15	10	10	5	46-50 (7)
35	35	35	35	35	30	30	30	25	20	15	15	10	5	51-55 (8)
40	40	40	40	35	35	30	30	25	20	15	15	10	5	56-60 (9)
45	45	40	40	40	35	35	30	25	20	20	15	10	5	61-65 (10)
50	45	45	45	40	40	35	30	25	25	20	15	10	10	66-70 (11)
50	50	50	45	40	40	35	30	25	25	20	15	10	10	71-75 (12)
55	55	50	45	45	40	35	30	30	25	20	15	15	10	76-80 (13)
60	55	50	50	45	40	35	30	30	25	20	20	15	10	למעלה מ-80 (14)
הפחתת נושך														
מעל	76	71	66	61	56	51	46	41	36	31	26	21	15	השמיעה
80	80	75	70	65	60	55	50	45	40	35	30	25	20	בדציבלים
10	10	10	10	5	5	5	5	5	5	1	1	1	1	15-20 (1)
15	15	10	10	10	10	10	10	10	5	5	5	5	1	21-25 (2)
20	15	15	15	15	15	15	10	10	10	10	10	5	1	26-30 (3)
20	20	20	20	20	15	15	15	15	15	15	10	5	1	31-35 (4)
25	25	25	25	20	20	20	20	20	20	15	10	5	5	36-40 (5)
30	30	25	25	25	25	25	25	25	20	15	10	10	5	41-45 (6)
30	30	30	30	30	30	30	25	25	20	15	10	10	5	46-50 (7)
35	35	35	35	35	30	30	30	25	20	15	15	10	5	51-55 (8)
40	40	40	40	35	35	30	30	25	20	15	15	10	5	56-60 (9)
45	45	40	40	40	35	35	30	25	20	20	15	10	5	61-65 (10)
50	45	45	45	40	40	35	30	25	25	20	15	10	10	66-70 (11)
50	50	50	45	40	40	35	30	25	25	20	15	10	10	71-75 (12)
55	55	50	45	45	40	35	30	30	25	20	15	15	10	76-80 (13)
60	55	50	50	45	40	35	30	30	25	20	20	15	10	למעלה מ-80 (14)

הערות:

(1) המספרים שבשורות המאוזנות המסומנות במספרים 1-14 מציינים את הפחתת כושר השמיעה בדציבלים באוזן אחת והמספרים שבטורים המאונכים המסומנים באותיות א-י"ד - באוזן השנייה;
(2) האחוזים שבמשבצות בהצטלבות כל אחת מהשורות עם כל אחד מהטורים הם אחוזי הנכות לפי הפגימה הנדונה.

(3) לצורך קביעת אחוזי הנכות לפי לוח זה יובאו בחשבון תדירויות עד 2,000 מחזורים לשניה (הרץ).

ב. חרשות מוחלטת בשתי האוזניים ללא כל אפשרות לשיקום - 75%

ג. ליקוי שמיעה בתחום צלילים גבוהים 3,000 ו-4,000 הרץ החל ב-25 דציבלים (בנוסף לליקוי שמיעה בתחום הדיבור) -

(1) ללא טינטון (tinitus) או עם טינטון לא קבוע - 1%

(2) כנ"ל עם טינטון (tinitus) קבוע, המתחיל לא יותר מחצי שנה לאחר חבלה ולא מאוחר מיום ההפסקה

לחשיפה לרעש - 10%

ד. אוזן חיצונית -

(1) חוסר או עיוות בולט של אפרכסת אחת - 10%

(2) חוסר או עיוות בולט של שתי אפרכסות - 20%

(3) היצרות (stenosis atresia) של צינורית השמיעה החיצונית

i. חד-צדדית - 1%

ii. דו-צדדית - 5%

(4) דלקת כרונית של האוזן החיצונית עם התלקחויות תכופות

i. חד-צדדית - 5%

ii. דו-צדדית - 10%

ה. אוזן תיכונה -

(1) נקב מרכזי יבש בעור התוף -

i. חד-צדדי - 5%

ii. דו-צדדי - 10%

(2) דלקת כרונית של האוזן התיכונה, הפרשות תכופות -

i. חד-צדדית - 10%

ii. דו-צדדית - 15%

(3) מצב אחרי ניתוח מסטויד רדיקלי או מוגבל, חלל יבש -

i. חד-צדדי - 1%

ii. דו-צדדי - 5%

(4) מצב אחרי ניתוח מסטויד עם הפרשה כרונית -

i. חד-צדדי - 10%

ii. דו-צדדי - 15%

בנוסף לפסקאות (1) עד (4), תיקבע נכות לליקוי שמיעה.

ו. אוזן פנימית -

(1) פגיעה בחלק הקולארי - אחוזי הנכות ייקבעו לפי ליקוי שמיעה

(2) פגיעה בחלק הוסיבולרי

i. התקפי סחרחורת ובחילה בצורה קלה - 5%

- ii. כנ"ל בצורה בינונית, התקפים תכופים - 20%
  - iii. כנ"ל בצורה קשה וממושכת, קושי בהליכה עצמית - 50%
  - iv. כנ"ל מצב המחייב ריתוק למיטה - 80%
- קביעת דרגת נכות לענין זה תתבסס על בדיקה קלינית ואלקטרוניסטגמוגרפית (e.n.g)

פרק שמיני

לסתות ושיניים

73. לסתות

73. (1) לסת עליונה

- א. שבר הלסת העליונה עם העתקה (displacement)
  - i. בצורה קלה, המנשך תקין - 1%
  - ii. בצורה בינונית עם הפרעה קלה במנשך - 10%
  - iii. בצורה קשה עם הפרעות ניכרות במנשך - 20%
- ב. אי-התאחות (non union) של הלסת העליונה
  - i. בצורה קלה עם הפרעות קלות במנשך - 10%
  - ii. בצורה בינונית - 20%
  - iii. בצורה קשה עם הפרעות קשות במנשך - 30%
- ג. אבדן המכתשית (processus alveolaris ossis maxillae superioris)
  - i. לאורך מחצית הלסת העליונה - 10%
  - ii. לאורך כל הלסת - 20%

(2) לסת תחתונה

א. luxatio habitualis

- i. בצורה קלה, המופיעה לעתים רחוקות ללא הפרעה בלעיסה - 1%
  - ii. בצורה בינונית, המופיעה לעתים תכופות עם הפרעות קלות בלעיסה - 10%
  - iii. בצורה קשה, המופיעה עם כל פתיחת הפה והפרעות קשות בלעיסה - 20%
- ב. הגבלות התנועות בפרק הטמפורו-מנדיבולרי (temporo-mandibularis)
- i. בצורה קלה: פתיחת הפה אפשרית רק בין 1½ ועד 1 ס"מ - 10%
  - ii. בצורה בינונית: פתיחת הפה אפשרית פחות מ-1 ועד ½ ס"מ - 20%
  - iii. בצורה קשה: פתיחת הפה אפשרית פחות מ-½ ס"מ - 40%
  - iv. איבוד כל הלסת התחתונה, כולל הפרקים, ללא תקנה - 100%
- ד. ³ איבוד חצי הלסת
- i. איבוד חצי הלסת התחתונה, כולל פרק אחד ללא תקנה - 50%
  - ii. איבוד חצי הלסת התחתונה, הפרקים נשארו - 40%

ה. איבוד ענף עולה (ramus ascendens) או חלק ממנו יחד עם הפרק הטמפורו-מנדיבולרי

i. מצד אחד - 30%

ii. משני הצדדים - 50%

ו. איבוד ענף עולה או חלק ממנו, הפרק קיים

i. מצד אחד - 10%

ii. משני הצדדים - 20%

ז. איבוד מחצית רקמת העצם בלסת ללא הפסקת הרציפות (continuity)

i. מצד אחד - 10%

ii. משני הצדדים - 20%

ח. איבוד ה-processus condyloideus

i. מצד אחד - 20%

ii. משני הצדדים - 30%

ט. איבוד ה-processus coronoideus

i. מצד אחד - 10%

ii. משני הצדדים - 15%

74. שיניים

74. (1) אבדן שיניים ללא אפשרות להתקין תותבות:

א. כל השיניים - 40%

ב. כל השיניים של הלסת העליונה - 20%

ג. כל השיניים של הלסת התחתונה - 20%

ד. אבדן שן בודדת - 0.5%

"שן" - שן טבעית שיש לה כותרת שלמה או חלקית לרבות שן סתומה או שן מכוסה בכתר, או שן בנויה על שורש.

ה. באבדן מספר שיניים - אחוזי הנכות ייקבעו ע"י צירוף אריטמטי של אחוזי הנכות לפי סעיף קטן (1)ד.

ו. באבדן שן מלאכותית, לרבות שן בגשר או בתותבת חלקית שנאבדה ביחד עם שן או שיניים טבעיות, אחוזי הנכות ייקבעו לפי מחצית הנכות המגיעים לשן טבעית.

ז. אבדן תותבת שלמה או חלקית, או חלק של השיניים המלאכותיות שבה, או נזק לגשר קבוע ללא אבדן שיניים טבעיות, אינו מזכה אחוזי נכות.

ח. באבדן שיניים עם אפשרות התקנת תותבת, אחוזי הנכות ייקבעו לפי מחצית הנכות המגיעה בהתאם לסעיף קטן (1) (א, ב, ג, ד).

פרק תשיעי

צלקות, מחלות ופגימות בעור

הערה: בקביעת דרגת הנכות במקרים גבוליים מומלץ להיעזר בטבלה שבסוף פרק זה.

(תיקון התשס"ח)

75. צלקות

* הערה - בהליך קביעת דרגת הנכות ימדד שטח הצלקת ויירשם בפרוטוקול.

(א) צלקות בגוף ובגפיים

(1) צלקות שאינן מפריעות ואינן מכערות - 1%

(2) צלקות מכאיבות או מכערות - 10%

(3) צלקות נרחבות באזורים מרחבים, לפי הגבוה מבין אלה:

(א) 20%

(ב) על פי שיטת התשיעיות (the rule of nine) ייקבע שטח הצלקות ביחס לשטח הכולל של הגוף

(בהתאם לציור); לדוגמה: צלקות על גפה תחתונה בשלמותה ובנוסף על מחצית קדמת הגו (חזה כולו

או בטן) מקנות 27% (9% + 18%).

הערה: לגבי צלקות המחוברות לרקמות או לאיברים וגורמות להפרעה בתפקוד האיבר, תיקבע דרגת הנכות על פי חומרת

הפגיעה באותו איבר ובהתאם לתקנות המתייחסות לאותו איבר, וזאת נוסף על דרגת הנכות בשל הצלקת.

□

הערה לציור: 100% שטח גוף - 2 מטרים רבועים.

(ב) צלקות בפנים, בצוואר ובראש

(1) צלקות שטחיות שאינן מכערות - 1%

(2) צלקות מכערות או הגורמות לשינוי בצורה של אחד מאברוני הפנים (אף, אוזן, עפעף, שפה) - 10%

הערה: היתה פגיעה כאמור ביותר מאברון פנים אחד, תיקבע דרגת הנכות לפי פסקאות (3) עד (5).

(3) צלקות נרחבות עם כיעור ניכר - 20%

(4) צלקות הגורמות לשינויים בולטים בצורת הפנים - 30%

(5) צלקות הגורמות לשינויים בצורת הפנים המעוררים דחייה - 50%

הערה: לגבי צלקות המחוברות לרקמות או לאיברים וגורמות להפרעה בתיפקוד האיבר, תיקבע דרגת הנכות על

פי חומרת הפגיעה באותו איבר ובהתאם לתקנות המתייחסות לאותו איבר, וזאת נוסף על דרגת הנכות בשל

הצלקת.

שינויים

בצבע

בחלקי

גוף

76. גלויים

(תיקון התשס"ח)

76. שינויים בצבע בחלקי גוף גלויים

שינויים בצבע בחלקי גוף גלויים - דינם כדין צלקות ודרגת הנכות תיקבע בהתאם לפרטים 75(א) ו-(ב); לא תיקבע נכות נוספת לשינוי צבע בתוך הצלקת.

אובדן

77. שיער

(תיקון התש"ס)

77. alopecia universalis (א) אובדן מלא, מרדת - 20%
(ב) אובדן חלקי באזור קרקפת או זקן מגודל (לא נוסף על הצלקת באותו מקום) - 5%
alopecia areata (ג) , עד 3 מוקדים - 1%
alopecia areata (ד) , מעל 3 מוקדים - 5%
tellogen effluvium - 1% (ה)

כיבים כרוניים

chronic

ulcers

(trophic

decubitus

78. (exogenous

(תיקון התש"ס)

78. (א) כיב בודד עד 2 ס"מ רבועים - 1%
(ב) בשטח כולל מעל 2 עד 10 ס"מ רבועים - 5%
(ג) בשטח כולל מעל 10 עד 18 ס"מ רבועים - 15%
(ד) לגבי שטח כולל העולה על 18 ס"מ רבועים תיקבע דרגת נכות לפי פרט 75(א)(4)

חטטת

79. (acne)

(

(תיקון התש"ס)

79. (א) בצורה קלה - 1%
(ב) בצורה בינונית - 10%
(ג) בצורה קשה - 20%

הערה: על keloid acne תיקבע הנכות לפי פרט 75.

eczema
contact
dermatitis
chronic
urticaria .80

(תיקון התש"ס)

.80 (א) בצורה מזערית - 1%
(ב) בצורה קלה - 10%
(ג) בצורה בינונית - 20%
(ד) בצורה ניכרת - 25%
(ה) בצורה קשה - 30%

discoïd lupus
erythematosus .81

(תיקון התש"ס)

.81 (א) בצורה מזערית - 1%
(ב) בצורה קלה - 5%
(ג) בצורה בינונית - 10%
(ד) בצורה ניכרת - 20%
(ה) בצורה קשה - 30%

callositas
keratodermis
verrucae .82
plantares

(תיקון התש"ס)

.82 (א) בצורה קלה - 1%
(ב) בצורה בינונית, דרוש טיפול חוזר, בלא הפרעה בהליכה - 5%
(ג) בצורה קשה עם הפרעה בהליכה - 10%

dermatitis .83
actinica

(תיקון התש"ס)

.83 (א) בצורה קלה בלא סימנים של ממאירות - 5%
(ב) בצורה בינונית, עם נגעים טרום-סרטניים חוזרים (precancerous state bowens disease) פעמים
חוזרות - 10%

(ג) בצורה קשה או היווצרות נגעי ממאירות חוזרים - 20%

מלנומה

ממאירה

malignant)

(melanoma .84

(תיקון התש"ס)

.84 (א) שלוש שנים ראשונות לאחר כריתה בלא עדות לגרורות - 20%

(ב) מעל שלוש שנים אחרי הכריתה, בלא עדות לגרורות - דרגת הנכות תיקבע לפי פרט .75.

(ג) מצב שלא מאפשר כריתה שלמה או עדות לגרורות - 100%

squamous

cell

carcinoma

basal cell

carcinoma .85

(תיקון התש"ס)

.85 (1) מצב אחרי כריתה - דרגת הנכות תיקבע לפי פרט .75.

(2) יש עדות לגרורות - ראה פרט .21.

לישמניאזיס

leishmaniasis) .86

(cutis

(תיקון התש"ס)

.86 (א) שלב פעיל, מוקד אחד - 5%

(ב) שלב פעיל, מוקדים בודדים - 10%

(ג) שלב פעיל, מוקדים מרובים - 20%

(ד) שלב לא פעיל - דרגת הנכות תיקבע לפי פרט .75

chronic

fungal

infections .87

(תיקון התש"ס)

.87 (א) פטרת גוף וגפיים (tinea (manum corporis cruris pedis

(1) בצורה קלה - 1%

(2) בצורה בינונית - 10%

- (3) בצורה קשה - 20%
- (ב) tinea unguium - 5%
- (ג) tinea faciale tinea capitis
- (1) בצורה קלה - 5%
- (2) בצורה בינונית - 10%
- (3) בצורה קשה - 20%

הערות: פטרת כרונית רואים בזיהום הנמשך מעל 3 חודשים לאחר תחילת הטיפול. במקרה הצורך ניתן לקבוע פרטי משנה (א), (ב) ו-(ג), במקביל.

שושנה
חוזרת
recurrent)
(erysipelas
.88 (יותר מפעם
בשנה)

(תיקון התש"ס)

- .88 (א) בצורה קלה - 10%
- (ב) בצורה בינונית - 20%
- (ג) בצורה קשה - 30%

ספחת
.89 (psoriasis)
(

(תיקון התש"ס)

- .89 (א) בצורה מזערית או ברמיסיה - 1%
- (ב) בצורה קלה - 5%
- (ג) בצורה בינונית - 20%
- (ד) בצורה קשה - 30%

הערה: לדלקת פרקים הנלווית לפסוריאזיס תיקבע דרגת נכות נפרדת לפי פרט 35(1).
טבלת עזר לקביעת חומרת הפגיעה

חומרת
ההפרעה
מזערית
קלה
בינונית
ניכרת

קשה
תגובה
לטיפול
אין צורך
טובה
חלקית
לא טובה
חסרה
שטח
קטן מאוד
קטן בינוני
די גדול
גדול

מראה
בלא שינוי
משמעותי
בלא שינוי
משמעותי
לא אסתטי
מכוער
מכוער,
דוחה
תפקוד יום-
יומי
תקין
תקין
לקוי
מוגבל
מוגבל קשה
זיהום משני
אין
אין
לפעמים
לעתים
קרובות
כרוני

גירוד,
רגישות
אין
אין או מעט
מטריד
מטריד מאוד
בלתי נסבל

כ"ח בתמוז התשכ"ט (14 ביולי 1969)

משה דיין
שר הבטחון

---

[1]. ק"ת 2465, התשל"ל (15.10.1969), עמ' 217.
תיקונים: ק"ת 3724, התשל"ז (13.6.1977), עמ' 1946;
ק"ת 4118, התשמ"ם (1.5.1980), עמ' 1476;
ק"ת 4470, התשמ"ג (10.3.1983), עמ' 914;
ק"ת 4691, התשמ"ד (23.8.1984), עמ' 2394;
ק"ת 5109, התשמ"ח (26.5.1988), עמ' 854;
ק"ת 5115, התשמ"ח (24.6.1988), עמ' 923 [התשמ"ח (מס' 2)];
ק"ת 5147, התשמ"ט (20.11.1988), עמ' 174;
ק"ת 5261, התש"ן (8.4.1990), עמ' 550;
ק"ת 5286, התש"ן (16.8.1990), עמ' 966 [התש"ן (מס' 2)];
ק"ת 5433, התשנ"ב (12.4.1992), עמ' 948;
ק"ת 5625, התשנ"ה (13.9.1994), עמ' 18;
ק"ת 5686, התשנ"ה (22.6.1995), עמ' 1548 [התשנ"ה (מס' 2)] (ת"ט בק"ת 5698, התשנ"ה, עמ' 1736);
ק"ת 5738, התשנ"ו (29.2.1996), עמ' 601;
ק"ת 5768, התשנ"ו (27.6.1996), עמ' 1348 [התשנ"ו (מס' 2)];
ק"ת 5872, התשנ"ח (6.1.1998), עמ' 276;
ק"ת 6027, התש"ס (30.3.2000), עמ' 417;
ק"ת 6053, התש"ס (3.9.2000), עמ' 864 [התש"ס (מס' 2)];
ק"ת 6063, התשס"א (25.10.2000), עמ' 47;
ק"ת 6085, התשס"א (12.2.2001), עמ' 406 [התשס"א (מס' 2)];
ק"ת 6252, התשס"ג (31.7.2003), עמ' 870;
ק"ת 6617, התשס"ח (16.10.2007), עמ' 46;
ק"ת 7211, התשע"ג (16.1.2013), עמ' 619.

[2]. ס"ק (ב) אינו מופיע במקור.

[3]. במקור לא צויין ס"ק (ג).

//

